

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XII.

Celovec, petek, 20. september 1957

Štev. 33 (803)

Naše mnenje h komentarjem tiska

Ob osnutku izvedbenega zakona k členu 7 Državne pogodbe

Tudi do danes pristojne oblasti še niso smatrale za potrebno, da bi dale ministri osnutek na vpogled neposredno prizadeti manjšini. Kljub razočaranju, da nas vzlic lanskoletni obljubi, da bomo letos januarja ponovno klicani na razgovor glede vprašanja uporabe slovenskega uradnega jezika pred sodišči, in drugi obljubi, da bomo pred zakonitim ukrepanjem prejeli nas zavezne osnutke »ex-pressis verbis« na vpogled, še čakamo, ker enostavno ne moremo verjeti, da bi ministri ne držali svoje slovesno dane besede; to tembolj, ker so se pri razgovorih ob naših dvomih izrecno sklicevali na vrednost častne besede moža!

Zato nam tudi danes še ni mogoče zavzeti stališča k osnutku, ki naj bi rešil življenjska vprašanja našega ljudstva. Danes le nekaj ugotovitev k raznim postavljanim in komentarjem tiska ob osnutku.

Skoraj brez izjeme je tisk pozdravljal osnutek, da upošteva zahteve večine in da je torej večina zmagala. Resnično čudno mora izgledati po tem osnutku »zaščita manjšine«, če je z njim dosegla svoje težnje predvsem večina. Mislimo, da je k tem ugotovitvam vsak nadaljnji komentar odveč in nepotreben, ker je taka »zaščita manjšine«, ki zadovoljuje šovinistične težnje večine, pač nesmisel, kakor je nesmisel, da osnutek zakona v zaščito manjšine okrnjuje manjšini pravice, ki jih je do sedaj imela in spreminja do sedanjih položaj manjšine na slabše. Zgolj ti komentarji tiska jasno povedo, da osnutek v bistvu ne more biti v redu. »Manjšinska zaščita« je namreč po svojem bistvu zaščita manjšine proti večini, da prepreči krivice s strani večine s številčnim preglasovanjem.

Prav zaradi tega so tudi vsi načrti o nekem glasovanju, ako jih vsebuje osnutek, nesmiselni. Če bi se namreč dalo manjšinsko vprašanje rešiti s formalno demokratičnimi sredstvi, bi bila mednarodna zaščita nepotrebna. Tako pa je bil člen 7 sprejet v Državno pogodbo v zaščito avstrijskih državljanov slovenske in hrvatske narodnosti v krajih, kjer so skozi stoletja avtohtoni ne glede na njihovo število. Vsaka drugačna interpretacija bi bila nesmiselna, ker bi recimo »definicija manjšine potom glasovanja« pomenila le novo potrditev germanizacije in ne bi bila zaščita manjšine marveč nagrada večine za njeno nedemokratično raznarodovalno dejavnost.

Čudimo se, kako je mogla vlada v našem primeru nastopiti prav isto pot, kakršno uporablja Italija napram avstrijski manjšini v Južnem Tirolu. Saj je tudi tam Italija mnenja, da je rešila Pariški sporazum z nekimi dekretiranimi odloki brez sporazuma s prizadeto manjšino samo. Prav v tem je spor med italijansko vlado in Južnimi Tirolici. Jasno, da tudi mi ne moremo biti zadovoljni z dekreti, ki hočejo rešiti naše vprašanje brez nas in mimo nas. Sicer sta FPOe-jevski tisk in značilno tudi državni sekretar dr. Gschnitzler mnenja, da našega vprašanja ni mogoče primerjati z južnim tirolskim, ker se je na Koroškem izvršilo glasovanje, v Južnem Tirolu pa ne. Morda velja to za leto 1920! Ne velja pa to za drugo svetovno vojno. V tej je bil vsak narod postavljen pred plebiscit, ali stoji proti fašistični diktaturi na strani demokratičnih sil ali pa se bori z nacifašističnimi silami proti zaveznikom. Mislimo, da smo koroški Slovenci ta plebiscit, ki ni bil le plebiscit papirnatih listkov marveč plebiscit krvi, častno prestali in je prav člen 7 očiščeno priznanje zaveznikiških sil za to našo častno odločitev. Tega bivši nacisti se-

veda ne morejo in nikdar ne bodo mogli razumeti, moral pa bi to razumeti član vlade demokratične Avstrije, ki se ima za svoj obstoj zahvaliti prav zmagi demokratičnih sil nad fašističnimi silami osi.

Menda ne bi škodovalo, če bi se vsaj malo pogledal v to dejstvo tudi gospodovni minister Graf. Potem bi njegovim komentarji ne mogli biti tako krivični in enostavni, da je, kdor enostavno ne ploska navdušeno k neki, tudi nepoznani rešitvi, kratkomalo »veleizdajalec«. To nikakor ni izraz plemenite miselnosti in smo lahko veseli, da ne vladajo nad nami več grofje, kot nekdanj, ko so lahko delali s svojimi podložniki kar so hoteli. Vemo, da so nas ponekod že tedaj preseljevali, kakor nas je pozneje Hitler. Toda mi smo

se vrnili, ker nismo več podložni, marveč hočemo biti enakopravni med enakopravnimi. Brez pridržka in oklevanja lahko poudarimo svojo lojalnost državi in smo jo že dokazali v času, ko so zaradi svojega nacionalističnega navdušenja za veliki rajh razni »domovini zvesti« in »Heim ins Reich-kehrerji« in še mnogi drugi nanjo popolnoma pozabili. Ministra Grafa pa bi opozorili še na prelito kri na raznih frontah v prvi svetovni vojni in v gozdovih v drugi svetovni vojni. Če danes torej zahtevamo le te pravice, ki smo si jih sami priborili in so nam jih dali v znak priznanja našega doprinosa za zmago demokracije in miru, je to bore malo in se čudimo, da nas zaradi tega minister dolži veleizdaje. To brez dvoma ni niti demokratično niti pravično!

Po merjenju sil v Zahodni Nemčiji

Nedeljske volitve v Zahodni Nemčiji so mimo in treba je ugotoviti, da so potekle brez večjega presenečenja. Zmagali sta obe najmočnejši stranki — Krščansko-demokratska zveza kanclerja Adenauerja ter Socialdemokratska stranka — ki sta obe povečali število svojih poslancev za 26 oziroma 16 sedežev. Krščanski demokrati (CDU in CSU) so dobili 14.998.754 glasov ter bodo imeli s svojimi 270 mandati absolutno večino v novem parlamentu, za socialdemokrate pa je bilo oddanih 9.490.726 glasov in so si s 169 poslanskimi mesti zagotovili v parlamentu dobro tretjino. Vse ostale stranke so ostale brezpomembne in sta si poleg zgoraj imenovanih le še Svobodna demokratska stranka z 41 in Nemška stranka s 17 sedeži zagotovili mesto v zakonodajni skupščini.

Izid volitev je jasno pokazal, da se tudi Nemčija nagiba k dvostrankarskemu režimu in da postajajo vse ostale grupacije vedno bolj brezpomembne. Njihov delež na oddanih glasovih niti ne zadoštuje za tako imenovano tretjo silo, ki naj bi pomagala odstranjevanju nepremostljive prepreke med vladno in opozicijsko stranko. Prav tako pa so volitve pokazale, da je Nemcem mnogo bolj pri srcu sedanjí »gospodarski čudež« kot pa razna vprašanja zunanje in svetovne politike; pri tem so celo pripravljivi, da se vsaj začasno odrečejo izgledom na zopetno združitve obih nemških držav.

Torej v bistvu tudi nedeljske volitve niso spremenile ničesar na razmerju sil v Zahodni Nemčiji. To zveni tudi iz prvih izjav, ki sta jih po volitvah dala voditelja obeh velikih strank. Adenauer je z zadovoljstvom ugotovil, da je s tem za nadaljnja štiri leta zagotovljeno nadaljevanje dosedanje zahodnonemške zunanje politike ter odklonil vsako možnost za sodelovanje s socialdemokrati v vladi. Ollehauer pa je poudaril, da bo SPD z dobro tretjino mandatov v parlamentu lahko preprečila spremembe ustave, če se z njimi ne bo strinjala.

Svetovna javnost izid nemških volitev še vedno živahno komentira in je značilno, da je tudi na Zahodu mnogo glasov, ki svarijo pred nevarnostjo, kakršno lahko pomeni absolutna večina Adenauerjeve stranke. Posebno skeptični so v Londonu, kjer v zvezi z izidom volitev govorijo tudi o Hitlerju, o »Führerju«, o »odločnem možu« ter o usodni značilnosti nemške preteklosti, ki pomeni zgodovino gospostva enega moža in ene stranke. Nekateri pa odkrito pravijo, da pomeni Adenauer zlasti po zmagi njegove stranke nevarnost za demokracijo. Resnično navdušenje kažejo dejansko le v Ameriki, kjer izjavljajo, da krepi Adenauerjev uspeh upanja na povečan ameriški vpliv v Evropi, posebno pa pomeni njegova zmaga pridobitev za Atlantsko zvezo, v kateri igra glavno vlogo Amerika.

Poljsko-jugoslovansko sodelovanje — prispevek k napredku in miru

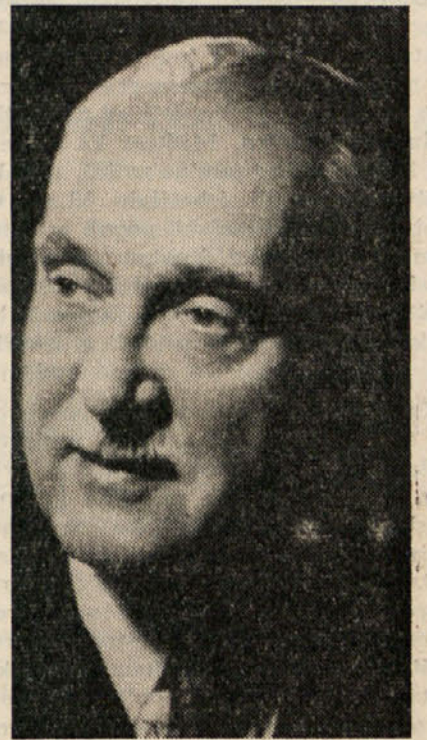
V dneh od 10. do 16. septembra se je mudila na obisku v Jugoslaviji partijska in vladna delegacija Poljske. Na čelu delegacije sta bila prvi tajnik poljske združene delavske stranke Gomulka in predsednik poljske vlade Cyrankiewicz.

Poljskim gostom je jugoslovansko ljudstvo povsod, kjer so se ustavili, priredilo navdse pristrčen sprejem. V Beogradu, Ljubljani in Zagrebu so se zbrale nepregledne množice in izražale čustva tesne povezanosti in iskrenega prijateljstva, ki družijo bratske narode Poljske in Jugoslavije. Teh vezi, ki so se še posebno okrepile na temelju podobne usode v pretekli vojni, odločne in žrtev polne borbe narodov obeh držav proti tujim okupatorjem ter povojnih naporov za socialistično družbeno ureditev niso mogle zrahljati niti težke preizkušnje, ki so jih morali prestati narodi Jugoslavije in Poljske v obdobju po zloglasni kominformski resoluciji.

Po letih ločitve smo se ponovno srečali kot stari prijatelji, povezani s skupnimi cilji izgradnje socialistične družbe, je poudaril Gomulka v svoji zdravici v Beogradu. Predsednik Jugoslavije Tito pa je po obsežnih razgovorih, ki so se vršili na Brionih med najvišjimi predstavniki Poljske in Jugoslavije poudaril, da bo to srečanje močno prispevalo k sodelovanju med socialističnimi deželami, da bodo iz teh razgovorov izviraajoči odnosi utrdili socialistične in napredne sile na svetu in da bodo hkrati velik doprinos k vztrajni borbi obeh držav za ohranitev miru in mednarodnega sodelovanja na podlagi miroljubnega sožitja in enakopravnosti.

Iz obširne skupne deklaracije, ki sta jo podpisala ob zaključku obiska Gomulka in Tito, je razvidno, da so se jugoslovansko-poljski razgovori nanašali na vprašanja nadaljnega razvoja jugoslovansko-poljskih odnosov, na najvažnejše probleme mednarodnega položaja in na pe-

Ob obisku zveznega prezidenta

Kakor smo že poročali, bo zvezni prezident dr. Schärf jutri in pojutrišnjem uradno obiskal našo deželo. Razen gotovih meščanskih političnih krogov, ki jim obisk najvišjega predstavnika naše države ni všeč, se vse demokratično prebivalstvo Koroške veseli tega obiska in bo zveznega prezidenta nedvomno radostno pozdravilo in iskreno sprejelo.

Tudi slovensko ljudstvo na Koroškem, zlasti pa vsi napredni koroški Slovenci pozdravljajo prihod visokega gosta v za-vesti, da so po svojih močeh doprinesli svoj delež k njegovi izvolitvi na najvidnejše in odgovornosti polno mesto v državi. Zvezni prezident nam je dobrodošel kot najvišji čuvár ustave in demokratične zakonitosti ter pričakujemo, da bo tudi v vprašanju naših v členu 7 Državne pogodbe zasidranih pravic, ki jih prav sedaj skušajo reševati mimo nas in naših življenjskih interesov, zastavil svoj vpliv, da se ustavno in mednarodno zjamčene pravice ne bodo sprevrgle v novo krivico.

V tej zvezi bi tudi izrazili željo, da bi bila dana zveznemu prezidentu ob njegovem uradnem obisku na Koroškem možnost, da se поблиže seznaní z življenjem in težnjami našega ljudstva in njegovo zaskrbljenostjo za enakopraven obstoj.

reča vprašanja mednarodnega delavskega gibanja ter da je pri presoji vseh teh problemov prišla do izraza skladnost stališč obeh delegacij.

V prvem delu deklaracije se Poljska in Jugoslavija zavzemata za najširše sodelovanje med narodi, za razorožitev, za prepoved atomskega orožja, za združitve obih Nemčij v miroljubno in demokratično državo ter za priznanje dokončne poljsko-nemške meje na Odri in Nisi, za sistem kolektivne varnosti v Evropi, za prenehanje pritiska in odpravo kolonialnih metod v deželah Azije in Afrike, za mednarodno pomoč nerazvitem deželam ter za okrepitev avtoritete Organizacije združenih narodov pri poravnavi mednarodnih sporov.

K vprašanju mednarodnega delavskega gibanja podčrtava deklaracija koristnost prijateljskih stikov med komunističnimi in socialističnimi strankami ter medsebojnih posvetovanj in izmenjave izkušenj ob upoštevanju nujnosti različnih poti posameznih dežel v socializmu.

Tretji del deklaracije našteva vrsto področij, na katerih bosta Poljska in Jugoslavija pogledali sodelovanje v korist napredka in miru v svetu.

Evropsko kmetijstvo zahteva izdatno pomoč

Pred kratkim je bilo v Helsinkih na Finskem zborovanje Zveze evropskega kmetijstva (CEA), na katerem so razpravljali o stanju kmetijstva v Evropi, posebno v deželah Zahoda. Iz naslednjih ugotovitev tega zborovanja sledi velika zaskrbljenost glede nadaljnjega razvoja kmetijstva.

Stanje kmetijstva se je v evropskih državah posebno po letu 1955 nenehno poslabševalo. Glavni vzroki poslabševanja so v tem, da še vedno bolj večajo nesorazmerja med cenami industrijskih in kmetijskih proizvodov, nesorazmerja med stroški in dohodki kmetijskih posestev, nesorazmerja med nagrajevanjem v kmetijstvu in plačami v industriji, močno pa je naraslo tudi nesorazmerje med celotnim dohodkom iz kmetijstva nasproti narodnemu dohodku. Medtem ko se je delež industrije in trgovine zvišal, se v kmetijstvu stanje ni izboljšalo kljub večji proizvodnji. Življenjski pogoji v kmetijstvu v primerjavi z drugimi panogami gospodarstva so vedno slabši (trenutna optično drugačna slika v posameznih kmetijskih obratih je le posledica izkoriščanja gozdnih rezerv — opom. ured.).

Kmetijsko proizvodno tare posebno to, da so se cene industrijskih proizvodov zvišale bolj kot cene kmetijskih pridelkov. Tudi posamezne prirodne in gospodarske posebnosti kmetijske proizvodnje vplivajo škodljivo na kmetijstvo in na rezultate dela v kmetijstvu. V modernem gospodarstvu vplivajo tehnični napredek in znanstvena odkritja na hitrejši razvoj in razširitev industrije, medtem ko je kmetijstvo odvisno od prirodnih pogojev. Ti pa omejujejo možnost prihranka delovne sile in časa. Zaradi tega se rezultati v industriji in kmetijstvu ne morejo meriti z istim merilom niti se ne dajo primerjati.

Razvrednotenje finske marke

Finska se mora boriti s precejšnjimi gospodarskimi težavami in ji povzročajo velike skrbi posebno pasivna trgovinska bilanca. Pred nekaj dnevi se je finska vlada odločila za razvrednotenje svoje valute, da bi s tem nastopila proti nevarnostim, ki se pojavljajo zlasti zaradi vedno manjšega izvoza ter tudi zaradi razvoja na področju cen in plač. S tem ukrepom je bila vrednost finske marke znižana za skoraj 40 odstotkov.

V uradni obrazložitvi tega ukrepa je rečeno, da se bo moralo finsko ljudstvo omejiti v korist življenjsko važnega izvoza, na drugi strani pa bo zmanjšan uvoz luksuznega blaga.

Doslej je bilo razmerje med finsko marko in dolarjem 231:1, po zadnjem razvrednotenju pa se je zvišalo na 320:1.

Značilen je tudi pojav, da se profit povečanja produktivnosti dela popolnoma drugače razporeja v industriji kot pa v kmetijstvu. Povečanje produktivnosti v industriji zelo malo vpliva na znižanje prodajnih cen industrijskim izdelkom, prodajne cene kmetijskih pridelkov pa zastajajo za povečanimi stroški ali se glede na te celo znižujejo.

V zvezi s takim stanjem v kmetijstvu CEA priporoča, da se ustvari za kmetijstvo popolna pariteta v gospodarskem in socialnem pogledu z drugimi gospodarskimi panogami, toda brez subvencij, ki po navadi le trenutno koristijo kmetijstvu, največkrat pa le potrošnikom kmetijskih proizvodov. Mehanizacijo v kmetijstvu je po mnenju CEA treba izpopolniti in razširiti, ker bi se s tem izboljšala struktura kmetijske proizvodnje in bi se zmanjšali njeni stroški. Toda tehnični razvoj ne sme privedi do tega, da bi se brezobzirno zmanjšalo število kmečkega prebivalstva

na račun drugih gospodarskih panog. Po mnenju CEA bi bila to velika napaka, ker bi to privedlo do pomanjkanja delovne sile v kmetijstvu (pri nas je to že danes zelo pereče vprašanje — opom. ured.), industrija pa ne more povsod zagotoviti dela kmečkemu prebivalstvu. Industrija in trgovina se morata zavedati prednosti, ki jo nudi notranji kmetijski trg, ker so potrebe kmetijstva še vedno precejšnje. Zanimivo je tudi to, da se je zborovanje izreklo proti velikim podjetjem v kmetijstvu, češ da so v Evropi kmečka posestva tradicija že stoletja.

Zveza evropskega kmetijstva je na zaključku svojega zborovanja poudarila, da je prilagoditev kmetijstva modernemu mehaniziranemu in racionaliziranemu gospodarstvu eden izmed najvažnejših problemov našega časa. CEA je namreč mnenja, da bo rešitev tega problema odločilno vplivala na bodočnost in kulturo Evrope.

O socialnem zavarovanju kmetov še ni sporazuma

Pred začetkom parlamentarnih počitnic je bil poseben ministrski komite zadolžen z nalogo, da prouči vprašanje starostnega zavarovanja za samostojne pbklice v obrtnem gospodarstvu ter v kmetijstvu in gozdarstvu in da izdela osnove za ustrezen tozadevni osnutek zakona, ki bi ga vlada nato predložila parlamentu. Ministrski komite je s svoje strani poveril to nalogo svojemu pododboru, sestojecemu večinoma iz strokovnjakov, ki so se te dni že zedinili vsaj glede glavnih načelnih vprašanj. Na temelju doslej doseženega sporazuma in na podlagi nadaljnjih pogajanj, ki so glede nekaterih spornih vprašanj še v teku, bo ministrski komite, kakor kaže, lahko pravočasno — to je do 1. oktobra, kot mu je bilo naročeno — opravil poverjeno mu delo.

Dosedanji sporazum se nanaša zlasti na vprašanje starostnega zavarovanja v obrtnem gospodarstvu, dočim se glede zavarovanja kmetov in gozdnih posestnikov še niso mogli zediniti.

Za samostojne poklice v obrti je ljudska stranka prvotno zahtevala enoten prispevek zavarovalnine v višini 5,5 odstotka od letnega dohodka zavarovanca, končno pa je le pristala na predlog socialistov, po katerem je predvideno stopnjevanje prispevkov za zavarovanje od 5 do 7,5 odstotka skladno z različno višino letnih dohodkov zavarovancev med 6000 do 43.200 šilingov. Od letnega dohodka 6000 šil. bi potemtakem plačevali zavarovani obrtniki 5 %, od dohodka do 9000 šil. — 5,5 %, do 18.000 šil. — 6 %, do 27.000 šil.

— 6,5 %, do 36.000 šil. — 7 %, do 43.200 šil. pa 7,5 odstotkov. Dosedanji sporazum obsega tudi možnost, da bi vračunali v predvideno starostno zavarovanje obrtnikov tudi oni čas, ki so si ga le-ti pridobili kot zavarovanci v nesamostojnih poklicih.

Za podobno ureditev glede prispevkov kot za samostojne poklice v obrtnem gospodarstvu se zavzemajo socialisti tudi glede zavarovanja kmetov in gozdnih posestnikov. Stopnjevanju prispevkov, ki naj bi upoštevalo različnost v dohodkih posameznih kmečkih zavarovancev, pa se trenutno protivi zlasti OVP-jevski Bauernbund, ki stoji na čudnem stališču, da bi kmetje ne glede na velikost njihovega posestva in višino letnih dohodkov plačevali enoten mesečni prispevek za zavarovanje v višini 240 šilingov. To iz socialnih vidikov popolnoma zgrešeno stališče Bauernbunda, ki meče v en koš male in srednje kmete in velike kmetijske posestnike, je trenutno še največja ovira, da pogajanja o starostnem zavarovanju kmetov še niso mogla dovesti do sporazumnih rezultatov.

Odrpito je zaenkrat tudi še vprašanje, ali in v koliki meri bo država pripravljena iz svojih proračunskih sredstev prispevati k stroškom, ki bodo poleg prispevkov zavarovancev potrebni za uresničitev predvidene uzakonitve starostnega zavarovanja samostojnih poklicev v obrtnem gospodarstvu, kmetijstvu in gozdarstvu.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Evropska plačilna unija

Iz obračuna Evropske plačilne unije za mesec julij je razvidno, da je izkazovala največji primanjkljaj spet Francija, namreč 132,6 milij. obračunskih enot (dolarjev). Prav tako se je primanjkljaj povečal tudi pri Veliki Britaniji ter znašal koncem julija 51 milij. obračunskih enot. Norveška, Belgija in Švica so bile junija še aktivne, tekem julija pa se je tudi njihova bilanca nagnila na pasivno stran. Zahodna Nemčija je s 180,6 milij. obračunskih enot zaznamovala tudi ta mesec največji presežek, poleg nje pa so bile aktivne še Avstrija, Danska in Italija.

6,5 milijona ton novih ladij

V lanskem letu so zgradile vse ladjedelnice na svetu 6,5 milijona ton novih ladij. Zanimivo je, da je največ ladij zgradila Japonska, namreč za 1,65 milijona ton. Sledi ji Velika Britanija, ki jih je zgradila 1,41 milijona ton, nato Nemčija z enim milijonom ton itd. Mnogo ladij pa so zgradile še Švedska, Nizozemska, Italija, Francija, ZDA, Norveška in Danska.

Uspeh vinskega sejma je bil lep

V nedeljo je bil v Ljubljani uspešno zaključen III. mednarodni vinski sejem, na katerem so sodelovali razstavljalci iz 31 dežel. Razstavljenih je bilo 600 vzorcev različnih vin, od katerih jih je 100 dobilo zlato, okoli 300 srebrno in 65 bronasto kolajno. Jugoslovanska vina so se zelo uspešno uveljavila in vzbudila precejšnje zanimanje med trgovci in strokovnjaki.

Sejem je obiskalo okoli 90.000 obiskovalcev, sklenjenih pa je bilo mnogo trgov-

skih pogodb, zlasti glede prodaje vina in tudi prodaje strojev, sredstev in naprav za pospeševanje vinogradništva in vinarstva. Po približnih cenitvah je bilo sklenjenih za okoli 1.800.000.000 dinarjev trgovinskih pogodb. Ob tem sejmu so jugoslovanski vinogradniki tudi spoznali, da je prav vinski sejem najuspešnejše sredstvo za seznanjanje tujih trgovcev z jugoslovanskimi vini, kakor tudi najidealnejše mesto za prodajo domačih vin tujini.

Na svetu je 125 milijonov združnikov

Misel združništva, ki temelji na načelih medsebojne pomoči, si je v teku časa pridobila mnogo prijateljev po vsem svetu. Tako združuje Mednarodna združna zveza v Londonu danes že 74 združnih centralnih organizacij iz 41 držav, skupno pa štejejo te organizacije 125 milijonov članov.

Evropa je v tem članstvu udeležena z 20 državami ter 77.471.000 združniki. Največ združnikov je v Sovjetski zvezi, kjer je v različne zadrug včlanjenih 33.300.000 ljudi. Na drugem mestu je Velika Britanija z 12.154.000 združniki, sledi ji Francija s 5.469.000 združniki, Ro-

munija jih ima 5.013.000, Italija 4.792.000, Jugoslavija 1.650.000 itd.

Največ članov imajo potrošniške zadrug (kakor je pri nas v Avstriji konzum — opom. ured.), namreč 63.300.000. Kmetijske zadrug štejejo 15.200.000 članov, kreditne 37 milijonov, stavbne in stanovanjske zadrug 2.100.000 članov, obrtniške 850.000 članov in vse ostale vrste zadrug 6.100.000 vpisanih združnikov.

Temu primeren je tudi promet vseh teh združnih organizacij. Po podatkih Mednarodne združne zveze znaša letni blagovni promet vseh zadrug skoraj 590 milijard šilingov, lastna proizvodnja pa okoli 118 milijard šilingov.

PO ŠIRNEM SVETU

Kairo. — Kakor poroča kairski list »Al Akbar«, bodo 28. septembra bržkone podpisali v Ženevi začasni trgovinski sporazum med Egiptom in Francijo. Ko navaja to informacijo, se časniki sklicuje na pristojne egiptovske kroge in pripominja, da bo druga faza francosko-egiptovskih pogajanj v Ženevi trajala samo en teden, ker je egiptovska delegacija pripravljena na sporazum.

Port Said. — Direktor egiptovske uprave Sueškega prekopa Mahmud Junis je izjavil, da bo Egipt porabil letos več kot 3 milijone funtov za izboljšanje plovbe po prekopu. Od januarja prihodnjega leta bodo lahko plule po prekopu tudi srednje velike ladje, ki so morale doslej voziti po daljši poti.

New York. — Ciprski nadškof Makarios je v nekem govoru, ki ga je imel v New Yorku, izjavil, da ciprskega vprašanja ni moč urediti na pogajanjih med Veliko Britanijo, Grčijo in Turčijo, ker gre za spor med ciprskim narodom in britansko vlado. Makarios je dejal, da je to dejansko vprašanje, ki ga mora urediti OZN. Dodal je, da ciprskega vprašanja do nedavnega za Turčijo sploh ni bilo in da je odziv Turčije na zahtevo ciprskih Grkov po samoodločbi maslo britanske diplomacije.

Karakas. — Predstavniki alžirske fronte narodne osvoboditve Abas je na tiskovni konferenci izjavil, da bi bilo nerazumljivo, če bi Alžir ostal francoska provinca, ko pa sta Maroko in Tunis neodvisna. Abas je zahteval od vlad Južne Amerike, naj vplivajo na Francijo, da bo opustila svoj kolonialni režim v Severni Afriki.

Damask. — Predsednik sirske vlade Asali je sprejel kitajskega veleposlanika v Damasku, ki mu je izročil noto, s katero vlada Ljudske republike Kitajske odobrava stališče Sirije in izražajo podporo sirskega ljudstvu v njegovi borbi proti imperialističnim silam, ki težijo po tem ozemlju.

Kairo. — Egiptovski obrambni minister in komandant egiptovske armade Abdel Hakim Amer je v parlamentu izjavil, da je lani v bojih s francoskimi, britanskimi in izraelskimi agresorji padlo 2100 egiptovskih vojakov in oficirjev, ki so branili egiptovske interese in pravice ob Sueškem prekopu.

Madrid. — Špansko ministrstvo za prosveto je kaznovalo 50 študentov univerze v Barceloni, ki so sodelovali v protifašističnih demonstracijah februarja letos. Nekaj študentov so izključili iz vseh španskih fakultet za dobo treh let.

Pariz. — Komunistični poslanci v francoskem parlamentu so se zavzeli za sklicanje izrednega zasedanja parlamenta, na katerem bi razpravljali o težavnem gospodarskem položaju dežele, ki je neposredno povezan z dolgotrajno samomorilno vojno v Alžiru.

Ottawa. — Kanadski sindikalni voditelji so poslali ministrstvu za vseljevanje protest proti izkoriščanju beguncev (predvsem madžarskih) za razbijanje stavk. Predstavniki sindikata kemičnih delavcev v Torontu je izjavil, da so poslali begunce na delo v tovarno mila »Lever Bros«, kjer delavci stavkajo že dva meseca. Prvič so begunce kot stavkokaze uporabljali v livarni v mestu Murdochvillu.

Tokio. — Japonska vlada je sklenila zaprositi Svetovno banko za posojilo v znesku 315 milijonov ameriških dolarjev. Posojilo bodo uporabili za razvoj elektrogospodarstva, industrije železa in jekla ter za zboljšanje cestnega prometa na Japonskem.

Canover. — Kanadski predsednik Diefenbaker je izjavil, da koncentracija kanadske in ameriške trgovine ogroža gospodarski položaj njegove države. Na ta način je kanadsko gospodarstvo postalo preveč občutljivo do naglih sprememb washingtonske gospodarske politike. Kanadčani ne marajo, da bi se o njihovih ekonomskih in političnih zadevah odločalo izven Kanade.

„Slovenski jezik“ v vsako našo družino!

Dragocena dediščina

Materin jezik je predragocena dediščina, ki smo jo dobili od svojih staršev. V tem jeziku smo spregovorili prve besede, z njim so združeni spomini na otroška leta in na leta mladosti, na najlepši čas človeškega življenja. Kakor mi pa sta govorila ded in babica — vsi naši predniki pred sto in tisoč leti. Iz roda v rod je šla naša govorica, mila domača beseda. S to besedo so izražali davni rodovi kakor mi danes svoje veselje in žalost, zadovoljstvo in skrb, peli so in pripovedovali, hvalili in grajali, ukazovali in prosili, blagoslovljali in kleli, ljubili in sovražili — kakor je pač nanoslo življenje, ki ima toliko lepih in svetlih trenutkov, pa tudi bridkih in mračnih.

In če je katera reč naša, mar ni to naš jezik? Hiša je stala ob cesti, vzela jo je čas, ogenj ali vojska; drevo, ki ga je vsadil ded, je podrl vihar ali mu je črv prežrl korenike. Jezik pa je preživel vse nesreče, ujme in vojske: kakor so ga naši predniki prejeli od staršev, so ga izročali sinovom in hčeram.

Zares, jezik je predragocena dediščina, zakaj v njem živi vsa preteklost našega naroda, ves njegov razvoj; v njem je več ko tisočletno izkustvo, veliko bridkosti, nekaj tudi veselja. Beseda ni prazen zvok, beseda je izraz človekove notranjosti, njegovih misli in čustev.

Dolžnosti, ki jih imamo do svojega ljubega slovenskega jezika, je lepo povedal Anton Martin Slomšek, ko je govoril leta 1834 koroškimi Slovencem. Takole je dejal:

»Kdor svoj materin jezik zavrže ter ga pozabi in zanusti, je podoben zmedenemu pijancu, ki zlato v prah tepta in ne ve, kakšno škodo dela. Slovenski starši, ki znaajo slovensko, pa svojih otrok slovenskega jezika ne učijo, so nehalno hišni-ki, saj pripravijo svojim otrokom drago domačo reč, slovenski jezik, ki so jim ga izročili njihovi dedje. Taki očetje in ma-

tere so podobni slabim gospodarjem, ki prodajo svoje očetno gospodarstvo, kupujejo druge hiše, a pridejo slednjič na beraško palico.

Kar je oče dobrega prejel od svojih starih, mora zapustiti svojemu sinu; kar se je mati hvale vrednega naučila od svoje matere, bo zapustila tudi svoji hčeri. Materin jezik je najdražja dota, ki smo jo dobili od svojih starih. Skrbno smo ga dolžni ohraniti, olepšati in svojim mlajšim zapustiti. Človeški jezik je talent, ki nam ga je izročil gospod nebes in zemlje, da bi z njim kupčevali in napravili veliko dobička. Kdor svoj materin jezik pozabi, malopridno zakoplje svoj talent. Bog ga bo nekoč terjal zanj in vsi zaničevalci svojega jezika bodo vrženi v temo.

Vprašaj se, ljubezniva bralka in dragi bralec, ali skrbiš za svoj jezik, ali ga neguješ, kakor bi zaslužil? Marsikdo si mora priznati, da ga celo premalo pozna. Dandanes namreč ni dovolj, da znaš sa-

mo govoriti za domačo potrebo, znati je treba tudi brati in pisati. Koliko je ljudi, ki so se leta in leta trudili, da bi prav znali tuj jezik, bodisi francoščino, bodisi angleščino, v domačem jeziku pa znajo komaj pismo napisati. Zato velja: tudi domačega jezika se je treba učiti.

*

Te besede povzemamo iz uvoda h knjigi »Slovenski jezik«, ki jo je sestavil univerzitetni profesor dr. Mirko Rupel, prosvetno ministrstvo na Dunaju pa jo odobrilo za uporabo kot učno knjigo na srednjih in glavnih šolah. Preskrbite knjigo svojemu sinu, svoji hčerki, ki obiskuje šolo; nabavite pa si jo tudi za uporabo doma, ker vam bo mnogo koristila pri nadaljnjem spoznavanju materne govorice.

Knjigo dobite ali naročite pri Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu, Gasometergasse 10. Broširana stane 20 šilingov, v platno vezana pa 25 šilingov.

Koroška ljudska univerza 1957/58

Kulturni referat pri koroški deželni vladi bo priredil ob sodelovanju graške univerze letošnjo ljudsko univerzo pod naslovom »Naravoznanstvo in civilizacija«. Predavanja bodo v času od 23. septembra do 18. oktobra v Celovcu, Beljaku, Št. Vidu ob Glini, Spittalu ob Dravi ter Feldkirchenu.

Na sporedu so med drugimi naslednja predavanja: Naravoznanstvo in filozofija narave; Atomi spreminjajo svet v znanosti, tehniki in družbi; Tehnika in osebnost (fizično bolno v modernem časovnem dogajanju); Voda kot vir energije (problemi izkoriščanja vodne sile v Avstriji); Premog in nafta (geološki temelji preskrbe z energijo); Jedrska energija in tehnika (novejši razvoj reaktorjev); Zunanja zračna plast Zemlje; Uspehi in problemi raziskovanja Sonca; Svet zvezd stalnic; Novi problemi higijene v zvezi z moderno civilizacijo; Tovarna brez ljudi (naloge in problemi avtomatizacije) ter Razvoj družbe in gospodarstva v dobi tehnike. Predavali pa bodo univerzitetni profesorji dr. F. Weinhandl, dr. J. Mokre, dr. H. Bertha, dr. H. Grengg, dr. K. Metz, dr. E. Ledinegg, dr. O. Burkard, dr. H. Haupt, dr. O. Mathias, dr. H. Jettmar, dr. M. Pietsch in dr. A. Tautscher. Nekatera predavanja bo spremljalo tudi predvajanje skioptičnih slik.

Letošnja ljudska univerza bo že četrta prireditev te vrste na Koroškem. Prvič so jo priredili leta 1954 pod naslovom »Znanje in sedanjost« ter se je predavani v Celovcu in Beljaku udeležilo okoli 2500 obiskovalcev. Naslednjega leta je bil na-

slov ljudske univerze »Današnja naravoznanstvena slika sveta«, obiskovalcev pa so zabeležili skoraj 5000. Lani pa so bila predavanja pod naslovom »Znanost in kultura«.

Otvoritev letošnje ljudske univerze bo v Celovcu v ponedeljek, dne 23. septembra v Modri dvorani Doma glasbe. Slavnostne nagovore bosta imela deželni glavar Ferdinand Wedenig ter rektor graške univerze prof. dr. Tautscher.

Prav tako pa je v glavnem že določen spored predavanj in tečajev za zimski semester ljudske univerze, ki jo vsako leto prireja Delavska zbornica. Začetek teh tečajev bo dne 30. septembra, trajali pa bodo do 15. februarja 1958.

Ljudska univerza Delavske zbornice obsega predavanja predvsem iz praktičnega življenja. Posamezni tečaji so razdeljeni na naslednja področja: znanje sodobnosti; gojitev umetnosti; tečaji za nadaljnjo strokovno izobrazbo; praktični tečaji; nega zdravstva in šport; tuji jeziki; fotografski tečaji; tečaji za ženo; tečaji za glasbo; tečaji za voznike motornih vozil; tečaji za mladino in drugi. Kratko: vsak, ki hoče izpopolniti svojo splošno izobrazbo, ki hoče spoznati kulturno in duhovno življenje sodobnosti, ki hoče izpopolniti svoje poklicno znanje ter ga pospeševati s poznanjem sorodnih strok, ki si hoče ustvariti možnosti za napredovanje, tisti postane slušatelj ljudske univerze.

Razen v Celovcu in Beljaku bodo tečaji ljudske univerze Delavske zbornice še v 18 nadaljnjih krajih Koroške.

teh kmetij obsegala še mnogo višji odstotek vse zemljiške posesti,³⁸⁾ lahko presodimo izredno pomembnost omenjenega zakona. Še bolj prepričljiva pa je zakoreninjenost njegovih določb glede delitve in prenosa kmetij med južnotirolskimi kmeti: Kljub odpravi zakona leta 1929 je v razdobju 25 let (do 1954) ostalo 59,28 % teh kmetij popolnoma neokrnjenih ali pa so se celo povečale; samo 17,35 % jih je utrpelo manjše izgube zemlje (izpod 5.000 kvadratnih metrov) ter komaj pičila četrtina večje izgube nad pol hektarja (23,37 %).³⁹⁾ Te številke v celoti potrjujejo naše gornje ugotovitve o močni ustaljenosti kmečke posesti v Južni Tirolski, ker je k vsemu delež malih kmetij, ki niso uvrščene med »nedeljive kmetije«, tako po številu obratov kakor še posebno po obsegu zemlje, ki jim pripada, v celoti dežele malo odločilen. Celotne male kmetije (izpod pet hektarjev) pa v Južni Tirolski vsled ugodnih podnebnih razmer v primernih legah omogočajo izredno intenzivno koriščenje zemlje za sadjarstvo in vinogradništvo, ki tudi še ob malih površinah zajamči trdnost obratov. Zato tudi delitev zemlje v teh

³⁸⁾ Pripomba: V nekaterih občinah je bilo nad 90 % površine v lastnini teh »nedeljivih kmetij«.

³⁹⁾ Pripomba: Po pregledu »Asesorata za kmetijstvo«, Bozen, 1954.

KULTURNE DROBTINE

Jugoslovanski narodni plesi vzbujajo zanimanje

Plesna folklorna skupina »France Marolt«, ki je s svojim sporedom slovenskih in jugoslovanskih narodnih plesov gostovala tudi že pri nas na Koroškem, je pred nedavnim zaključila svojo letošnjo turnejo po Avstriji, Nemčiji in Nizozemski. Povsod, kjer je nastopila s pestrimi plesi posameznih jugoslovanskih narodov, je skupina žela veliko odobravanje. Za prihodnje leto pa je imenovana skupina povabljenja na gostovanje v Anglijo in na Irsko.

10. avstrijski knjižni teden se bliža

Letošnji 10. avstrijski knjižni teden bo od 9. do 17. novembra. Različne knjižne razstave v deželnih glavnih mestih in na Dunaju bodo nudile obiskovalcem celoten pregled književnega ustvarjanja v Avstriji. V okviru tega tedna bo Radio Avstrija izvedel tudi tekmovanje, ko bodo morali udeleženci odgovorjati na različna vprašanja s področja književnosti. Zmagovalec tekmovanja bo dobil nagrado 20.000 šilingov. In sicer bo to tekmovanje izvedeno v treh zaporednih oddajah pod devizo »Nazaj v šolsko klop.«

Veliko tekmovanje pevcev

Zveza glasbenih umetnikov Jugoslavije pripravlja veliko tekmovanje pevskih umetnikov, ki bo prihodnje leto v septembru v Beogradu in ki se ga bodo udeležili številni znani pevci iz raznih držav. S pripravami za to prireditev so pričeli že zdaj, ker so pogoji za sodelovanje precej zahtevni. Vsak udeleženec tekmovanja bo namreč moral pripraviti kar 18 različnih pesmi, torej cel koncertni program. Obvezno za vsakega pevca ali pevko je, da bo zapel dve ariji Bacha, šest pesmi katerih koli komponistov 19. in 20. stoletja, po eno arijo iz oper Mozarta, Verdija ter enega slovanskega skladatelja ter eno operno arijo, ki si jo bo kandidat izbral sam. Za najboljši tekmovalce so predvidene tudi nagrade v skupni vrednosti 800.000 dinarjev.

Največja knjiga

Največjo knjigo imajo v New Yorku, visoka je tri metre in debela en meter. Za listanje po knjigi je potrebna posebna priprava, ki dviguje posamezne liste. V neki dunajski knjižnici imajo dva metra visok in meter širok anatomski atlas. Pred šestdesetimi leti pa je izšla v Padovi knjiga, ki je komaj 10 milimetrov dolga in šest milimetrov debela. V Rimu razpolaga vatikanska knjižnica z največjimi in tudi najmanjšimi izdajami svetega pisma.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici Italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Šele prevzem oblasti po fašistih je nasilno zavrl ta razvoj: Majnika 1926 je tridentinski prefekt brez vsake zakonite podlage odstavil vodstvo kmečke zveze ter ji imenoval italijanski odbor. Tedanjega sposobnega predsednika, Josefa Oberhammer, kmeta iz vasi Prags v Pusterski dolini, so aretirali, mu odrekli italijansko državljanstvo ter ga decembra 1927 pregnali z njegove kmetije preko meje v Avstrijo.³⁷⁾ V podobnem postopku so fašisti pravtako leta 1926 odstavili odbor združne denarne centrale, direktorja pregnali ter ga nadomestili s fašističnim komisarjem. Kmalu nato je zavod sploh ustavil svoje delovanje, tako da je bila istočasno uničena za manjšino tudi Kmeč-

³⁷⁾ Pripomba: Josef Oberhammer se je naselil kot kmet v tirolski vasi Kundl, se z uspehi udeleževal v tirolskem združništvu ter postal celo predsednik Tirolske združne zveze in odbornik Splošne združne zveze na Dunaju. V tem svojstvu je na občnem zboru v Linzu dne 24. junija 1949 podprl zahtevo zastopnika Zveze slovenskih zadrug po enakopravnosti slovenskih zadrug na Koroškem. Umrl je 20. aprila 1951.

ka hranilnica ter 134 krajevnih kreditnih zadrug. Tudi centralni blagovni zvezi, »Kmetijski zvezi« v Bozenu, je bilo onemogočeno delovanje in na ta način v celoti uničena vsa cvetoča organizacija kmetijstva.

Načrt fašistov pa je bil vse dalekosežnejši. Trn v peti jim je bila trdnost in neodvisnost južnotirolskih kmetij. Napadli so jo v njenih osnovah: Ukinili so občinsko samoupravo, razpustili starodavne občine ter jih združili v večje upravne enote pod vodstvom poklicnih županov in uradnikov. Tako so razbili tradicijo kmečke samouprave in odločanja na vasi. Naravnost v živo pa naj bi zadela južnotirolsko vas leta 1929 proglašena ukinitve do tedaj še vedno veljavnega »Tirolskega zakona o kmetijah«. Prosta delitev zemljišč naj bi omogočila razbitje kmetijske strukture ter prodor Italijanov v zemljiško posest.

Če pomislimo, da je leta 1929 od skupnih 27.097 kmečkih obratov vse pokrajine Bozen pripadalo 11.941 ali 44,1 % vseh obratov po gornjem zakonu zavarovanim »nedeljivim kmetijam« ter da je površina

prilikah ne predstavlja nujno odtujevanja kmečke zemlje ali razkosanja kot posledice gospodarske stiske, marveč pogosto samo prehod v manjše, bolj intenzivno obdelane obrate omenjenih najbolj donosnih kultur.⁴⁰⁾

Vsekakor v celoti lahko ugotovimo, da razkosanje južnotirolske kmečke posesti ni uspelo. Niti odtujitve za industrijske obrate, niti prisilni odkupi za velike elektrarne, ne razlastitve za nove naselbine niso mogle bistveno spremeniti sestava zemljiške posesti. Poizkus naselitve Italijanov na podeželje pa se je popolnoma izjalovil: Drugačen način življenja in dela na tirolski kmetiji jim je preprečil gospodarsko ustalitev, žilavi odpor nemške vasi pa je zlomil priselience moralno. tako da so skoraj brez izjeme kmalu spet zapustili kupliene ali dodeljene domove. Tako kljub dejavnosti »Ente« ter kljub prostovoljni odselitvi 74.478 Južnih Tirolcev na osnovi dogovora v Berlinu dne 23. junija 1939 še danes Južni Tirolci ponosno ugotavljajo, da je slej ko prej 97 % vse privatne zemljiške posesti Južne Tirolske še vedno last Nemcev! Celotno dober del izgub, nastalih vsled odselitve, je uspelo spet spraviti v nemške roke.

(Se nadaljuje)

⁴⁰⁾ Pripomba: Glej zgoraj, nadaljevanje št. 32 tega članka!

Beljak

V pozni nočni uri je nevarno prižgati cigareto in se vleči v posteljo. Marsikdo je v takšni lahkomišelnosti ali celo pod vplivom alkohola povzročil požar ali pa se zadušil v dimu. Srečo v nesreči je imel 34-letni miner Aleks Linič iz Straie vasi, ko je pred nedavnim prišel ob dveh ponoči domov in se s prižgano cigareto vlegel na divan. Utrujen je bržkone zaspal, ker kmalu so sosedje zavohali dim in nemudoma vdrli v Liničevo stanovanje. Divan je bil že ves v ognju, mož pa je ležal nevretnično že popolnoma omamljen. Spravili so ga na sveži zrak, nato pa v bolnišnico, ker je bil že hudo zastrupljen s plinom. Pomoč je prišla v zadnjem trenutku, ker drugače bi bil miner neizogibno preminul.

V noči od sobote na nedeljo sta se v Beljaku primerili precej hudi prometni nesreči, kar je pripisati tudi zaradi deževja mokri cesti, ko vozila lahko spodrsnejo. Kmalu po polnoči je pečarski pomočnik Walter Kirchner zavozil z osebnim avtomobilom v skupino štirih pešcev, ki so šli ob robu ceste. Tri izmed teh je v loku vrglo naprej, pri čemer si je Willibald Tschelissnig zlomil nogo in pretresel možgane ter poškodoval na glavi, 17-letna natararica Brunhild Gregori si je prav tako pretresla možgane in polomila več reber, 18-letna prodajalka Ruth Niederdorfer pa si je pretresla možgane in se poškodovala na nogi. Vse tri so morali z rešilnim avtom prepeljati v bolnišnico.

Neki mehanski pomočnik pa je z motornim kolesom zadel v 12-letno šolarico Dorotejo Kerschhaggl, ko je bila s svojo mlajšo sestro na poti proti domu. Dekle in motociklist sta padla, kolo pa je zdrvelo po mokri cesti naprej in zadelo neko 20-letno gospodinjsko pomočnico. Šolarica si je pretresla možgane in poškodovala na nogi, gospodinjska pomočnica pa se je poškodovala na glavi in levi nogi. Obe so morali prepeljati v bolnišnico.

Velikovec

V gospodarskem posloplju Andreja Magmeta v St. Rupertu pri Velikovcu je v sredo minulega tedna izbruhnil požar ter posloplje popolnoma uničil. Zgoraj je tudi osebni avtomobil in različni nadomestni deli, nadalje gospodarsko orodje, okoli 1000 kg sena, 13 zajcev in 4 kure. Velikovska požarna bramba, ki je kmalu prispela na kraj požara, je mogla preprečiti, da se ogenj ni razširil tudi na stanovanjsko posloplje.

Žitara ves

V soboto zvečer je divjala huda nevihta, spremljana z bliski in grmenjem. Okoli 20. ure je strela udarila v gospodarsko posloplje Katarine Woschitz v Nogradu. Nastal je požar in je ogenj uničil posloplje do temeljnega zidovja, poleg tega pa tudi vse zaloge krme in žita ter kmetijske stroje. Živino in precej inventarja so mogli sosedje in gasilci iz Miklavčevega še rešiti. Zaradi pomanjkanja vode je bila gasilna akcija zelo otežkočena. Škoda, ki je nastala zaradi požara, cenijo na okoli 110.000 šilingov.

Kožentavra

Minuli teden je umrl delavec-rentnik Franc Radovič, ki je zaradi svojega mirnega in lepega značaja užival spoštovanja pri vseh, ki so ga poznali in se z njim srečavali. Prej je bil zaposlen na Mareschevi žagi ter je veljal kot zelo marljiv in spreten delavec. Zelo priljubljen je bil tudi pri svojih delovnih tovariših. Vse življenje pa se je zavedal, da pripada slovenski narodni družini na Koroškem in tega nikdar in nikjer ni skrival. Vedno se je zanimal za prizadevanje za naš napredek in obstoj slovenskega življa na zemlji naših prednikov. Kadar koli je le mogel, je zelo rad obiskoval naše prireditve. Tudi zaradi te značajnosti je užival ugled in spoštovanje pri vseh poštenih ljudeh.

Preteklo nedeljo smo pokojnega Radoviča spremili ob častni udeležbi žalnih gostov k večnemu počitku na pokopališče v Kapli. V slovo mu je zaigrala godba od žage, domači g. župnik pa je ob odprtem grobu spregovoril poslovilne besede. Pokojni naj počiva v miru, žalujoci ženi in ostalim svojcem pa izrekamo iskreno sožalje!

Samovoljno odpravljajo slovenščino

Na začetku šolskega leta se dogajajo v Pliberku protizakonite stvari. Kakor slišimo so na tamošnji glavni šoli začeli samovoljno odpravljati pouk slovenščine. Šolarji so dobili namig, naj prinesejo od staršev pismene izjave, da njihovi otroci ne bodo obiskovali slovenščine. Na temelju takega potrdila je menda ravnateljstvo šole že oprostilo nekaj otrok slovenskega pouka.

Tudi iz Železne Kaple slišimo o samovoljnih ukrepih, ki so prav tako naperjeni proti pouku slovenščine.

Kakor kaže, so to že prve škodljive po-

sledice ministrskega šolskega osnutka, ki brez sporazuma s predstavniki koroških Slovencev predvideva odpravo obstoječega zakonitega dvojezičnega šolstva. Ne glede na te nakane proti enakopravnosti obeh uradnih jezikov na slovenskem in jezikovno mešanem ozemlju Koroške pa je treba ob teh protipostavnih pojavih podčrtati, da je odredba o dvojezičnem šolstvu še slej ko prej v polni veljavi in da je zakonita dolžnost pristojnih šolskih oblasti, da nemudoma odpravijo protizakonito samovoljo nacionalnih prenapetih in uveljavijo spoštovanje zakonitih predpisov.

Z občnega zbora SPD „Bilka“ v Bilčovsu

Preteklo nedeljo, 15. t. m., je imelo naše Slovensko prosvetno društvo »Bilka« svoj občni zbor. Udeležba na občnem zboru je bila razveseljivo številna ter je bila mladina posebno častno zastopana. Iz tega sledi, da ne držijo domneve nekaterih, ki trdijo, da je današnja mladina vse drugače usmerjena in se ne zanima več za prosvetno delo. Naš občni zbor je pokazal, da je v mladini še mnogo idealizma in da se še ni odtujila visokim ciljem naše prosvete. Potrebno je samo, da se najdejo med mladino tudi taki, ki imajo veselje in sposobnost za prosvetno dejavnost, da lahko druge vodijo. Starejši prosvetaši pa jim naj nudijo krepko oporo in po svojih izkušnjah kažejo pot, po kateri naj mladi prosvetaši korakajo, pri čemer je treba seve upoštevati razvoj časa in delo prilagoditi novim razmeram. Komur je bodočnost naše mladine in z njo vred usoda vsega našega ljudstva pri srcu, bo prosvetno dejavnost z velikim razumevanjem in veseljem pospeševal in podpiral na vseh področjih.

Kakor smo v našem listu že poročali, se je dosedanji predsednik našega društva Robert Sitar preselil v hodiško občino. Namesto njega je občni zbor otvoril podpredsednik Rupert Gasser. Tajnik Tomaž Lesjak je podal delovno poročilo, iz katerega je bilo slišati, da naše društvo od zadnjega občnega zbora junija leta 1955 ni spalo, temveč je marljivo delovalo.

Razne vesti iz Koroške

Med raznimi vestmi iz Koroške smo zadnjič poročali o požaru pri Mostiču, kjer pri raziskovanju o vzroku požara niso izključevali možnosti, da je bil ogenj podtaknjen. Kot storilca so sumili kmečkega delavca Vasila Kafiuka, ki je po požaru izginil iz tega kraja. V nedeljo so ga žandarmerijski organi prijeli v Rade Gundu pri Grazu in izročili deželnemu sodišču v Grazu, nakar so ga v torek privedli v Celovec.

Neka trgovska učenka je preteklo soboto pozabila v telefonski celici poštnega urada na postaji v Celovcu svojo denarnico z vsebino 205 šilingov. Ko se je kmalu nato vrnila, da bi poiskala denarnico, je ta že izginila.

Pokol na cestah

Statistika navaja, da se je pretekli teden primerilo spet neodgovorno visoko število prometnih nesreč na avstrijskih cestah. V vsej državi jih beležijo 1466, pri katerih je bilo 1259 oseb poškodovanih, 45 pa usmrčenih. Na Koroškem je bilo 172 prometnih nezgod s 137 poškodovanimi in 3 mrtvimi osebami. Spet so ugotovili, da je 51 brezvestnih voznikov pobegnilo, v 58 primerih pa so bili šoferji v alkoholiziranem stanju.

Kam bo to vodilo, če bo šlo tako dalje in če se ne bodo našli učinkoviti ukrepi, ki bodo zalegli, da se bo množično klanje na cestah omejilo na primere, ki so pač tu in tam neizbežni in po okoliščinah neizogibni. Stotine mrtvih in na tisoče poškodovanih na cestah vsako leto pomeni ogromno socialno breme, ki ga mora nositi vsa družba.

Podpredsednik Avstrijske sindikalne zveze poslanec Olah je v komentarju »Klavnicna cesta« dejal, da si skoraj nihče ne more pravilno predstavljati, kako

Med tem časom je priredilo več iger in sicer vse s prav lepim in zadovoljivim uspehom. Društvo je organiziralo tudi nekaj gostovanj naših igralcev in pevcev. Pevski zbor ima, s kratkim presledkom v poletnem času, vsak teden svoje redne vaje. Zadnje tedne pa so se zbrali naši mladi fantje in pričeli s tamburaškimi vajami. Jožef Boštijančič je podal blagajniško poročilo, iz katerega je bilo med drugim tudi posneti, da ima društvo prav lepo število članov. Občni zbor je vzel vsa poročila z odobravanjem na znanje ter podelil dosedanjemu odboru razrešnico. V novi odbor so bili z malimi spremembami izvoljeni dosedanji člani odbora. Za predsednika je bil izvoljen dosedanji podpredsednik Rupert Gasser, za podpredsednika pa Jožef Jurič iz Kovič.

V imenu Slovenske prosvetne zveze je občni zbor pozdravil njen podpredsednik Janko Ogris in v svojem nagovoru podčrtal pomen občnega zbora ter podal nekaj vzpodbudnih smernic za nadaljnje društveno delovanje. V imenu osrednje prosvetne organizacije se je zahvalil vsem požrtvovalnim društvenim odbornikom, igralcem, pevcom in tudi mladim tamburašem za njihovo nesebično delovanje v naši prosveti.

Z željo, da bi SPD Bilka delovalo, živelo in uspevalo tudi po tem občnem zboru, je novi predsednik zaključil zborovanje.

Pretekli teden so v Celovcu pokradli 15 koles, med temi 14 nezaklenjenih. Varnostni organi so devet izmed ukradenih koles spravili na varno ter troje vrnilo lastnikom.

Meseca avgusta so uradniki tehničnega oddelka deželnega žandarmerijskega poveljstva za Koroško v Krivi Vrbi nastopili proti voznikom motornih vozil v 65 primerih s posvarili, v 467 primerih so izrekli kazni v lastnem območju in napravili 209 prijav.

Po alpski cesti čez Grossglockner je meseca avgusta potovalo 342.677 oseb z 68.579 osebnimi avtomobili, 3.130 avtobusi, 15.379 motornimi in 1044 navadnimi kolesi. V primerjavi s prejšnjim mesecem

ogromne vsote so potrebne za zdravljenje ob prometnih nesrečah poškodovanih, za preskrbo invalidov in preostalih družinskih članov ubitih. Poleg tega je ogromna škoda, ki jo prometne nesreče povzročajo, tudi v tem, da postane toliko in toliko ljudi za delo nesposobnih ali pa so njihove delovne zmogljivosti zelo zmanjšane. Olah ceni, da utegne ta škoda požreti 1,5 odstotka vsega narodnega dohodka.

Med drugim predlaga komentator tudi upoštevanja vredne ukrepe, ki bi precej koristili, da bi se število prometnih nesreč znižalo. Med temi predlogi nasvetuje, naj bi brzino vožen vsaj ob nedeljah in praznikih omejili na pametno določeno mejo, kakor je to že uvedeno v Zahodni Nemčiji. Nadalje predlaga, naj bi bile ceste od sobote opoldne do nedelje opolnoči zaprte za tovrstne avtomobile, strožje pa naj bi nadzorovali kraje, ki jih predvsem zaradi pijače obiskujejo v posebno velikem številu tudi z motornimi vozili.

Otroci in starši se zahvaljujejo

V zadnji številki smo prinesli poročilo o letovanju naših otrok na Jadranu. Povedali smo, da se otroci in starši Zvez slovenskih organizacij srčno zahvaljujejo za izvedbo posrečenega letovanja.

Izmed mnogih zahvalnih pism, ki so si po vsebini podobna, objavljamo eno, ki se glasi: Zvezi slovenskih organizacij v Celovcu »Počitniška akcija«. Čutimo, še bolj pa smo dolžni, da za lepo letovanje, ki je bilo naši hčerki omogočeno po Vaši organizaciji, izrečemo prav pristrčno zahvalo. Hčerka se je vrnila duševno in telesno okrepcana ter najboljše volje. Mnogo ve povedati o svojih vtisih v romantičnih krajih, ki jih je imela priložnost spoznati v veseli družbi. Zelo obžaljuje, da so bile tako lepe počitnice zaradi niene starosti morda zadnje. Torej še enkrat za Vašo naklonjenost pristrčna hvala! E. V. — Hčerka pa je pristavila: Tudi jaz se Vam prav iskreno zahvalim, letos mi je bilo posebno všeč. Upam še za naprej na Vašo naklonjenost in dobrotu ter ostajam Vaš hvaležni počitniški otrok. Darinka.

Štiri stranke za volitve v celovski občinski odbor

Kakor javlja tiskovni urad celovškega magistrata, so do nedelje zvečer vložile štiri stranke svoje predloge za volitve v celovski mestni občinski odbor, ki bodo dne 6. oktobra. Stranke so: SPO z nosilcem kandidatne liste mestnim svetnikom Ausserwinklerjem, OVP z mestnim svetnikom Novakom, FPO z občinskim svetnikom Vallonom in KPO z ravnateljem Primoschem na čelu. Uradna objava kandidatnih list bo šele 29. septembra, ker je do tega dne še mogoče spreminjati volilne predloge. Računajo, da bo po stanju volilnih upravičencev potrebnih okoli 1140 glasov za enega občinskega mandatarja.

Borovlje

Spet Kometterjev »pregled mode«. — Kakor izvemo, bo tudi letos spet, in sicer v torek, 1. oktobra, priredila ugledna trgovska hiša Kometter v Borovljah družabni večer s pregledom mode. Po velikem uspehu, ki ga je doživela prva tovrstna prireditve v Borovljah že lansko jesen, se obeta domačemu občinstvu vseh slojev tudi tokrat edinstveno modno doživetje. Pričakovati je, da bo letošnji »pregled mode« prikazal še pestrejšo raznolikost in razsežnejšo izbiro vseh vrst sodobnih oblačil za vsakdanjo rabo kakor tudi za prazniške prilike. Spet sodelujejo prikupni dunajski manekeni, tokrat z »Miss Austria 1957« na čelu, medtem ko bodo znani in priznani umetniki skrbeli za zabavni okvir prireditve.

se je frekvenca zvišala za 15,7 odstotka. Med vozili, ki so prevozila alpsko cesto, jih je bilo 48,6 odstotka iz Nemčije, 25,5 odstotka iz ostalega inozemstva in 26,2 odstotka iz Avstrije. Iz inozemstva so našli vozila iz 24 evropskih in 17 izvenevropskih držav.

Iz statističnega priročnika koroške dežele je posneti, da je 20 v poročilu navedenih kinov, to je 8 v Celovcu, 4 v Beljaku, po dva v St. Vidu in Wolfsbergu, po eden v Feldkirchnu, Šmohorju, Velikovcu in Spittalu, obiskalo v minulem letu 3.831.408 oseb. V poročilu niso zajeta kino-podjetja v mnogih drugih krajih, kakor na primer v Borovljah, Pliberku, Podklostru in drugod. Na vsako kino-vstopnico se mora plačati 40 grošev davka za oskrbo žrtev. Vsota tega davka je preteklo leto znašala v imenovanih dvajsetih kinih 1.533.763 šilingov.

KOLENDAR

Petek, 20. september: Evstahij
Sobota, 21. september: Matej
Nedelja, 22. september: Tomaž VII.
Ponedeljek, 23. september: Linus
Torek, 24. september: Rupert
Sreda, 25. september: Kleofa
Četrtek, 26. september: Ciprijan

Z balonom se je povzpел 30 km nad Zemljo

»Tam gori se zvezde niso le svetile, temveč so dobesedno jemale vid«, je dejal major Simons, ko je spet stal na trdnih tleh. Povzpел se je 30.600 m visoko ter v tej višini preživel 32 ur svojega življenja.

Major Simons je predstojnik biološkega oddelka ameriškega zavoda za letalsko medicino. S svojim poletom je potolkel vse dosedanje višinske rekorde balonov

s posadko, vendar to ni bil njegov namen. Njegova naloga je bila preiskati pogoje za življenje v največjih višinah in nadzorovati svoje telo s celo vrsto različnih instrumentov.

Simonsov balon je bil izdelan iz polietilena in napolnjen s helijem, meril pa je 60 metrov v premeru. Neprodušno zaprta gondola je bila iz aluminija. Balon je vzletel v Crosbyju v Minnesoti, med poletom pa ga je odneslo nekaj sto kilometrov daleč, da je pristal v Ellebalu v Dakoti.

Z višine 30 km je imel pilot balona neverjeten razgled na površje Zemlje. Po določenih časovnih presledkih je bral številke na instrumentih in jih sporočal naravnost na Zemljo. Po njegovih poročilih je videti, da se ni posebno utrudil. Hudo je bilo le, ko je balon po 26 urah zašel v nevihto in pričel padati. Simons je tedaj odvrnil balast in se začel zopet dvigati. Ko pa se je začel dokončno zopet spuščati proti Zemlji, je zašel v močne vetrove in se z njimi boril polnih devet ur. Ko se je gondola dotaknila Zemlje, je ostali balast avtomatično odpadel, sunek vetra pa je tedaj še enkrat dvignil balon v zrak in ga odnesel 3 kilometre daleč. Samo en človek je do danes dosegel večjo višino — ameriški preizkusni pilot Ivan Kinchloe, ki se je leta 1956 z raketnim letalom »Bell X-2« dvignil nič manj kot 38.405 metrov visoko nad zemeljsko površje.

ZANIMIVOSTI

Najhitrejši živali

Človek si kar ne more predstavljati hitrosti nekaterih živali. Znanstveniki pravijo, da sodi med najhitrejši živali brenčelj, ki preleti do 345 m v sekundi, torej 1242 kilometrov v eni uri. Nekoč so menili, da so muhe zelo nagle živali, potem pa so zavrgli to trditev, ker so naravoslovci ugotovili, da zmora muha le hitrost izstreljene kroglice iz puške.

V primerjavi z brenčelji so ptiči zelo počasni. Tako na primer leti divja raca s hitrostjo 120, orel 80, golob 70, skobec 40 in vrabec 30 kilometrov na uro.

Najhitrejša žival na tleh je nedvomno noj, ki teče s hitrostjo 120 kilometrov na uro. Za njim je gepard s 100 km, potem pa severni jelen in gazela s hitrostjo 90 kilometrov na uro.

Prebivalstvo Združenih držav Amerike

Letos julija je živel na ozemlju Združenih držav Amerike 171.300.000 ljudi. Tako je rečeno v najnovšem sporočilu statističnega urada ZDA. Glede na lansko leto se je število prebivalstva v teh državah zvišalo za en milijon, v primerjavi z letom 1950 pa za 20 milijonov.

Množična poroka

Prejšnji mesec so imeli v Mexico Cityju največjo množično poroko. Poročilo se je 4007 parov, mnogi izmed novoporočencev pa so pripeljali na slavnost tudi po več otrok.

Ta poroka je bila pod pokroviteljstvom zveznega inštituta za socialno skrbstvo, ki želi na ta način uzakoniti tiste zakonske zveze, ki jih doslej iz tega ali onega vzroka še niso mogli uradno potrditi.

Inštitut je prevzel pokroviteljstvo nad sklepanjem civilnih porok, da bi zaščitil ženske pravice v primeru možjeve smrti. Pod pokroviteljstvom tega inštituta so doslej sklenili v vsej deželi nad 16.000 takih zakonskih zvez. Na tem množičnem poročnem slavlju je bilo okoli 25.000 ljudi, ki so po zvočnikih čestitali ženinom in nevestam.

F. S. FINŽGAR

POD SVOBODNIM SONCEM

PRVA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

38

»Zakaj si se torej vrnil?«

»Saj sem naprej vedel. Vse sem povedal Iztoku že tedaj. — Kje pa je, da ga še ni k očetu? Lep sin. Koliko trpi oče!«

»Služba, odlična služba, očka. Upravda ga je povisala, da se čudi Bizanc. Sedaj ima posla v obilici.«

»Že vem, vse sem zvedel v taberni. Tako se spodobi. Sin, ne delaj sramote očetu! In sedaj ti povem, zakaj sem prišel: Sin mora hitro, še nocoj uteči in se vrniti domov.«

»Ne bo mogoče!«

»Bo, mora biti! Zakaj groza se godi za Donavo. Tisti pesjan, tisti Tunjuš, na vsakem lasu mu visijo trije besi, tisti kravjerepnik je zakuril vojno med Anti in Sloveni. Preudari, med Anti in Sloveni — med bratli Kri teče, ženske jokajo, gradišča gore, ovce se klatijo brez pastirjev, volkovi jih mesarijo. Zato sem prišel po sina, ker je struna rodila meč in ker se je naučil boja, naj gre domov, naj klesti, naj seka in pomore Slovenom, da uduše vojsko, da zadavijo Huna, ki

ščuje in hujska, da ga obesijo za pete na hrast in tako povrnejo mir bratom. Vidiš, zato sem prišel in on mora z menoj!«

»Velika žalost in sramota, kadar se koljejo bratje!«

»Ne bilo bi žalosti in ne bilo sramote, ko bi ne kovaril pesjan. Aj, na bese, da ga ni tedaj zabol Iztok! Nisem za boj, ker sem za strune. Toda sedaj pojdem s sinom, v boj pojdem na stara leta.«

»Pojdeš, očka, samo malo, malo počakaš. Razodenem ti velike skrivnosti. Toda vsi bogovi te zasovražijo, ako izpregovoriš besedo o tem. Zakaj na pogibel bi bilo sinu in tebi.«

Radovan je dejal roko na srce in slovesno prisegel:

»Ne zinem, na Svetovita, ne zinem, go spod!«

»Tvoj sin ljubi Ireno —«

»Še vedno? Da more biti godčev sin tako stanovit in ljubezni!«

»Vredna je ljubezni. Stari Epafrodit jo ljubi kakor oče in je zanjo žrtvoval kupe bogastva, zanjo in za Iztoka. Da, celo sebe stavi Epafrodit na skodelico tehtnice, ki se utegne prenagniti in me uničiti!«

Radovan je z na pol odprtimi usti jecljal nerazumljive slove.

»Čudi se, očka, le čudi in poslušaj! Iztoka pa je zaljubila še druga ženska. Nevarno je imenovati njeno ime v Bizancu.«

Grk se je previdno ozrl proti vratom in šepetaje izpregovoril:

»Teodorale!«

»Na bogove, despojna?«

Še ena tekma — z atomskimi ladjami

Odkar so šle skozi svet prve slike ruskega ledolomilca na atomski pogon, je predstavljala za ameriške konstruktorje gradnja ameriške ladje na atomski pogon (ki mora biti seveda večja in močnejša od ruske) osnovno vprašanje nacionalne časti. Tako so zdaj sporočili iz New Yorka, da so načrti in priprave za gradnjo prve atomske ladje v ZDA končane in da bodo pričeli z gradnjo že spomladi leta 1958, tako da jo bodo lahko splovili leta 1959, leta 1960 pa bo že lahko prevzela redno plovbo.

Objavili so sledeče podatke: ladja bo dolga 296 metrov, z 21.000 bruto registrskimi tonami, potrebovala bo posadko 150 ljudi, naložila pa bo lahko 10.000 ton tovora. Tovor bo spravljen v sedmih skladiščih. Z enkratno količino naloženega atomskega goriva bo ladja lahko plula

brez prestanka tri leta in pol, in sicer s hitrostjo, ki je normalna za tovrstne ladje — 20 vozlov na uro. Stroške za gradnjo računajo na 42,5 milijona dolarjev (okoli 1062,5 milijona šilingov).

Atomske naprave bodo v ladijski nadgradnji, kjer bo vse tako urejeno, da bodo posadka in pa tudi potniki zaščiteni pred atomskim izžarevanjem. Razen tega bo atomski reaktor tudi za primer nesreče na morju tako zaščiten, da bi radioaktivne snovi iz razbitega reaktorja ne zastrupile vsega morja, ponesečencev, rib in reševalcev. Prav zaščitni ukrepi so pri gradnjah reaktorjev na atomski pogon zelo pomembni, ker so radioaktivne snovi za organizem izredno škodljive in povzročajo najrazličnejša organska obolenja.

Nenavadni morski črv

Ena izmed najbolj nenavadnih morskih živali je nedvomno morski črv, ki ga imenujejo palolo, živi pa ob obalah tihomorskih otočij Samoa in Fidži. Najpogosteje ga je najti v obalnih plitvinah ter v razpokah podmorskih skal in med koralami. Zanimivo je, da ti črvi, ki so dolgi 20 do 30 cm, dvakrat v letu, in sicer v oktobru in novembru, zapustijo svoja skrivališča ter se med oseko množično dvignejo na morsk gladino.

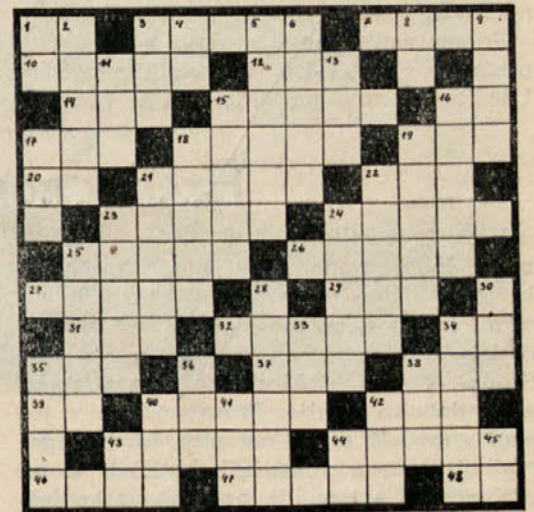
Pred selitvijo se morski črv palolo razdeli v dvoje; prvi del ostane v skrivališču, drugi del pa se dvigne na gladino. Druga polovica se drsti in sicer vedno le zjutraj, preden pride mesec do zadnje četrtine poti. Med drstenjem spuščena količina jajčec je skorajda neverjetna. Zgodi se celo, da na teh področjih spremeni morje barvo zaradi jajčec teh nenavadnih črvov.

Nagradna križanka

Vodoravno: 1. števnik, 3. dam na razpolago, 7. stisnjena roka, 10. oblika poezije, 12. mletev, 14. glavno mesto evropske države, 15. pridelek pri čebelarstvu, 16. staroslovanska pijača, 17. obdobje, 18. rokodelc, 19. rožanska pritrdilnica, 20. predlog, izraza izhodišče, 21. predelavec, 22. brez obleke, 23. konjska oprema, 24. ranocelnik, 25. moško ime, tudi mesto v Italiji, 26. srdit, 27. močna začimba, 29. naselje, 31. zmikavt, 32. oblika moškega imena Matevž, 34. kazalni zaimek, 35. iglasto drevo, 37. padavina, 38. vodna žival, 39. površinska mera, 40. garant, 42. pregovor, 43. slikovna uganka, 44. počitek, 46. ljubkovalna oblika za oče, 47. del sobe, 48. zauživa hrano.

Navpično: 1. pripovedna pesem, 2. zmešnjava, kaos, 3. je tisti, ki ne more govoriti, 4. pamet, 5. premožen, 6. se bavi z mesom, 8. glej 1. vodoravno, 9. organizem, 11. kačji glas, 13. pojdi v posteljo, pojdi..., 15. priprava za vodenje avtomobila, 16. ud, 17. domača žival, 18. nadležna žuželka, 19. današnji dan, 21. elan, 22. nasprotno od naprej, 23. umetnik, ki obdeluje marmor ipd., 24. ubog človek, 25. gonilni stroj, 28. veselje, 30. oljarica, ki lepo cveti, 33. apetit, 34. še ta trenutek, 35. nevestina oprema, 36. stročnica,

38. glej 42. vodoravno, 40. obrtnik, 41. pripadnik slovanskega naroda, 42. tatvina, 43. izraz pri kvartanju, 44. predlog, 45. oblika glagola biti.

Nekaj najboljših reševalcev bomo nagradili z lepimi slovenskimi knjigami. Rešitve je treba poslati do najkasneje 30. septembra 1957 na naslov: Slovenski vestnik, Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10.

utegne še danes dogoditi marsikaj zanimivega. Zato ne hodi z doma!«

»Ne ganem se, gospod, iz sobe se ne ganem!«

Epafrodit je naglo odšel.

Takrat je po Bizancu že vršalo. Kakor blisk je švigala novica od ust do ust: »Svila — monopol!« Po vseh trgih so izklicavali carski razglas. K vsem trgovcem so prihajali uradniki in pečatili zaloge svile.

Ko je Epafrodit prišel v atrij, ga je že čakal kvestor v spremstvu močne straže.

Kvestor se mu je skromno priklonil, svest si svoje moči in naloge, prebral edikt in zahteval, naj mu takoj odpre skladišča in delavnice, da zapečati in oceni množino svile, katero odkupi po stalnih cenah država.

»Zelo obžalujem, da ne morem pokloniti prejasnemu despotu zemlje in morja vsaj nekaj svoje hlapčevske revščine. Epafrodit nima namreč — niti kosmiča svile.«

Kvestor ga je premeril z neverjetnim pogledom in dostavil pikro:

»Bolj modro je, da prodaš svilo državi, kakor da jo skrivaš in zaigraš s tem vse imetje. Zakaj silno stroge so kazni za tiste, ki bi varali njegovo svetost, vsemogočnega despota.«

»Nikoli nisem bil slepar, in če bi imel cele gore svile, bi je ne prodal niti krpiče vsemogočnemu despotu. Njemu Epafrodit ni prodajal doslej, ne prodaja v bodoče. Despotu zvesti hlapec — o tem pričajo caričin prstan, despotov pergament

ZA GOSPODINJO IN DOM

Vzgoji otrok je treba posvetiti mnogo pozornosti

Angleški pesnik Julij Wordsworth je postavil kaj čudno definicijo s tem, ko je dejal: »Otrok je oče človeka«. In vendar...

Kako bi mogli na drug način bolje izraziti, da se — kot je res — že na otroku vidi, kakšen bo kot odrasel človek. Bo lahko dober ali slab, prav takšen, kakršnega smo vzgojili.

Prva vzgoja je najodločilnejša. Ni dovolj trošiti denar za knjige in šolnino, pri tem pa misliti, da smo s tem že vse dolžnosti do otroka opravili. O, ne!

Predvsem morajo imeti otroci že doma najlepši zgled. V vsem, vedno in povsod. Potem pa moramo gledati, da se otrok navadi določenega reda, dosledno in natančno. S tem bodo pridobili starši, ki jim ne

bo treba neprestano kričati nad otroki, in otroci, ki se bodo navadili, kako se na najboljši način porabi čas.

Otrok mora vsak večer, preden gre spat, sam od sebe, brez vsakega opominjanja in opozarjanja, pospraviti za seboj vse svoje igrače, šolske potrebščine in obleko.

Ni to morda ukaz, ki velja le včasih, le kadar se kdo spomni, ali kadar je pač pri volji. Nel to mora biti strog zakon, ki se ne sme nikoli, z nobenim izgovorom, z nobeno pretvezo prekršiti, če hočemo doseči, da bo otrok nekoč uravnotežen in reden človek. S stalnim in doslednim vcepljanjem ljubezni do reda se bo kaj kmalu videlo, kako se otresa vseh nerednosti, kar se bo poznalo tudi na otrokovem značaju.

Ko bo otrok občutil upor do nereda, do vsega, kar ni lepo, kar ni harmonično, bomo vedeli, da bo začel sam paziti na svoje kretnje, na svoj glas ter da bo sam od sebe premagoval izpade, ki so v njegovih letih česti.

Otroku ne sme biti nobeno delo poniževalno. Narobe! Tudi on naj se loti vsakega dela. Po svojih močeh naj pomaga. Le naj se navadi, bodisi deček ali deklica, pripraviti mizo ali jo potem pospraviti. To naj opravi natančno in skrbno, čeprav je pri hiši služkinja.

Mati naj nauči hčerko kuhati, a tudi sinku tako znanje ne bo škodilo. Navaja naj jo, da bo kak dan tudi sama določila jedilnik ter da bo nekaj tistega tudi sama napravila. Pa tudi fant naj bo doma kako koristen. Drva naj nanosi v kuhinjo, tudi krompir lahko oluplji, ali oluščil grah ali še kaj drugega. Čevlje pa si naj vsekakor sam očisti!

Le naj se otrok materi ne smili, češ da je premajhen, naj se igra, in podobno. Napačna ljubezen, škodljiva ljubezen.

Nega klobukov

Klobuke ne polagajmo v predale ali na police, temveč jih obešajmo na obešalnike. Po možnosti jih zavarujmo pred prahom, zlasti še, če jih dlje časa ne uporabljamo. Če hočemo, da bo klobuk, ki se nam je zmočil na dežju ali pozimi od snega, ohranil prejšnjo obliko, natlačimo vanj nekaj zmečkanega papirja. Prašne klobuke redno čistimo z mehko krtačko, mastne madeže pa odstranimo različno, kar je seveda odvisno od materiala in barve. Temno klobučevino odrgnemo z žametno krpico, ki smo jo namočili v bencin. Svetlo klobučevino nateremo s kašo iz bencina in magnezija; ko se zmes posuši, klobuk okračimo. Madeže lahko odstranimo tudi s finim steklenim papirjem. Črni klobuki bodo kot novi, če jih oteremo z mešanico sode bikarbone in amoniaka.

Klobuke iz blaga čistimo z raztopino vinskega kamna, in sicer ga vzamemo dve čajni žlički na osminko litra vode.

Usnjene trakove pri moških klobukih odrgnemo s salmiakovo vodo, še prej pa podložimo usnje s staniolnim papirjem, ki varuje klobučevino pred salmiakom.

Domači kozmetični salon

Prinašamo nekaj koristnih nasvetov za domačo kozmetiko. Uporabljajte in preizkusite jih!

Makeže, ki so se vam pojavili na obrazu, boste lepo odpravili s tem, da držite nekaj časa dieto s tem, da jeste predvsem mlečno in zelenjavno hrano. Poleg tega pa priporočamo še mnogo spanja in gibanja na svežem zraku. Dvakrat dnevno si umijte obraz s kamiličnim čajem, potem pa si ga skrbno osušite s čisto platneno brisačo.

Ko se pudrate ali mažete s kremo, ne pozabite napihniti lic, ker le tako bodo vaše gube manj opazne. Zapomnite si tudi kot zlato pravilo: puder mora biti vedno za en odtенок svetlejši od podlage.

Po umivanju las si mokrih ne zavežite pretesno z ruto, ker to škoduje lasišču. Usedite se raje na sonce ali pa si lase

posušite s fenom, če pa tega nimate, pa lepo počasi ob močnejši žarnici. Pri tem pazite, da vam svetloba ne sije v oči.

Če so vaši lasje suhi, si jih drgnite z oljem in to po možnosti že pred umivanjem.

Jejte mnogo repe in krompirja in to z olupki, prav tako pa tudi mnogo sadja, pa bodo vaši lasje bolj bleščeči. Tudi koža pridobi s tem. Jejte mnogo radiča in pijte čim več mleka, to je koristno, če se vam lomijo nohti, prav tako pa je dobro tudi za gradnjo kosti. Če ste v strahu za svojo »linijo«, pijte posneto mleko.

V nasprotju z vašimi nohti na roki ne smete nohtov na nogah nikoli oblikovati okroglo, temveč jih vedno odrežite ravno. Ne smejo pa biti daljši od konic prstov, sicer bodo začeli rasti za kožo in celo v meso, ali pa vam bodo trgali nogavice.

Hren v gospodinjstvu

Hren je rastlina, ki je našim gospodinjstvom dobro znana, zlasti njena korenika, ki jo naribano postavijo ob praznikih na mizo, poleg narezane gnjati. Po svojem okusu je hren grenek, uspeva pa po vsej Srednji Evropi. Rabi rahlo in razmeroma zelo globoko zemljo. Presajamo ga v jeseni v razdalji po 30 cm eden od drugega. Najbolj uspeva v senčnih kotičkih in se razmnožuje s tem, da potaknemo košček korenike spomladi v zemljo. Zemljo, kjer hren raste, moramo negovati in jo spomladi tudi zalivati.

Kot že rečeno, uporabljamo hren v gospodinjstvu predvsem zaradi njegovega okusa, ki omogoča, da napravimo z njim razne, zelo dobre omake, ki so zlasti pri-

pročljive z mesom. Korenino operemo, zdrgnemo in jo potem zribamo. Tako naribanemu hrenu dodamo še žlico ali dve sladkorja in primešamo nekaj kisa. Seveda so še različni drugi načini za pripravljanje hrenove omake.

Hren pa ima tudi zdravilna svojstva in je zlasti priporočljiv za čiščenje telesa. Obkladki s hrenovo koreniko so zlasti priporočljivi pri bronhitisu, ker pospešujejo izločanje katarja. Zriban hren pa uporabljajo tudi za obkladke v podobnih primerih kot gorčico.

Omenimo naj samo še to, da so že v starih časih pripravljali poseben napoj iz mleka in hrenovih korenin, s katerim so odstranjevali različne pege na koži.

Irena je sprejela tuniko, počesala in splela lase po načinu suženj in se oblekla ter hitro odšla na vrt, kjer se je prikrila v gajih pinij in oljk.

Vtem je kvestor preiskal vsa skladišča, stražniki so butali ob stene in tlak ter poskušali, kje bi bila skrivna vrata, kamor je Epafrodit zlozil svilo. Brez uspeha. Vrnili so se v vilo, pretaknili vse kote, pregledali kleti in shrambe — nič.

Kvestor je sestavil zapisnik, jezno ugotovil, da ni vlakna svile v Epafroditovi trgovini in odšel.

Iz vestibula je gledal Grk za njim in se zmagovalno smejal, ko so izginili skozi vrata.

»Haha, lepa Teodora, kako ti bo ob duši, ko zveš, koliko svile si ugrabila Epafroditu! Haha, ne boš si grela udov na mojem bogastvu! — Želiš morda raztrganih indijskih ponjav, pletenih iz ličja? Teh imam dosti! Na njih se vsaj nekoliko spokoriš, ha-ha-ha! Sedaj pošlji še po vilo! Vem, da boš! Toda tudi pri tej pravdi dobiš samo svoj kipeči žolč, ki ti gotovo zavre, kača nenasitna!«

Epafrodit je pozval vratarja. Vprašal ga je po Iztoku.

»Ni se še vrnil,« je odgovoril vratar.

»Tudi ponoči ne?«

»Okoli polnoči je odšel in se še ni vrnil. Za hip se nisem ganil od vrat.«

»Ko se vrne, mi takoj naznani!«

Vratar je pripognil koleno in šel k vratom.

Epafrodit je začelo vnovič skrbeti. »Pol jutra je minulo, sonce je visoko, moral bi se vrniti. Azbad je bil vso noč v palači, danes ne pojezdji k vajam. Tudi Iztok potem nima posla v vojašnici. Ali vendar! Morda mu je velel tja namesto sebe. Mučil ga bo na smrt. O, sveta Sofija, preženi že skoro to noč! Ne vem, kaj bi ukrenil. Treba je skrbeti za konje, treba orožja, njega pa ni. Skrivnostno, silno skrivnostno!«

Ko je Epafrodit hodil po peristilu in pri šumečem vodometu z nagubančenim čelom snoval načrte, prihitel nenadoma brez naznanila k njemu Cirila.

Zasopla in zaplakana se je zgrudila k njegovim nogam. Grk je prestrašen vprašal: »Cirila, kaj se je zgodilo?«

»Gospod, otmí Ireno, otmí gospodarico!«

Ihtela je glasno in dvigala kleče na tleh sklenjene roke k njemu.

»Kaj se je zgodilo, govori naglo!«

Epafroditu se je čelo nabralo v grozne gube, naznanjajoče usodne slutnje.

»Azbad je vdrl v Irenino sobo. Vinjen je prišel v ranem jutru. Klečala sem in ga rotala, naj ne moti gospodarice. Kruto me je udaril in odpahnil vrata.«

»A tako,« je zarjul, »to je Irenina bolezen! Pobegnila je, da se nasiča ob barbaru! Kje je?«

»Odleglo ji je v jutro,« sem lagala — Kristus mi ne zameri —, »pa je šla molit psalme v cerkev Naše ljube Gospe.«

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Čas prehladov se zopet bliža

S hladnimi, deževnimi jesenskimi dnevi postaneta marsikomu vsakdanja spremljevalca prehlad in nahod, zato se je treba pripraviti na hladne in vlažne čase. Menda ni treba, da si kar naprej tiščimo robc na nos, če pomislimo že vnaprej na primerno obleko.

Tanke perlonске ali druge »plastične« nogavice so kaj lepe na pogled, seveda pa so primerne le dotlej, dokler je zunaj lepo in prijetno vreme. V jesenski dež bomo hodile s toplejšimi nogavicami.

Vse kaže, da se naš organizem v toplih poletnih dneh malce pomehkuži in se ne more takoj navaditi na nenadno spremembo vremena. Ker se v mislih ne moremo posloviti od poletja, ponavadi tudi pozabimo, da je treba o pravem času pregledati, ali se okna in vrata pravilno zapirajo. Če bomo to uredile, bo manj prehlada zaradi prepaha, pa tudi kurjave bomo pozimi več prihranile.

Jeseni se je treba obleči topleje kot sicer, ker sicer bomo tožile o išiasu, revmi, slabi prebavi in težavah v želodcu, o nahodu in prehlajenih očeh, ki so bile izpostavljene prepihu itd.

Vsakdo ve: bolje je preprečiti, kot pa zdraviti. V vsaki drogeriji ali lekarni boste dobili sredstva za masažo, priporočljive pa so tudi kopeli s smrekovimi izvleč-

ki in z dodatki različnih olj. Zelišč za razne čaje je tudi dovolj. Sicer pa bi bilo najbolje, da bi si doma uredile priročno lekarno, da bi po potrebi lahko sebi ali pa družinskim članom pomagale s primerno rečjo.

V lekarnah prodajajo žepno lekarno, ki vsebuje najnujnejša zdravila. Zlasti je žepna lekarna pripravna za ljudi, ki mnogo potujejo in se torej ne morejo zateči takoj k zdravniku.

Vsekakor pa ne pozabimo, da potrebuje zlasti koža v hladnih dneh posebno nego. Seveda pa moramo tudi pri uporabi različnih krem biti previdni, da kožo povsem ne zadelamo, ker s tem onemogočimo dihanje kože, kar vsekakor škoduje zdravi polti in prijetnemu počutju.

Zdravilni med

Že nekaj časa je znano, da je čebelji med zdravilo pri zvišanem krvnem pritisku zato, ker vsebuje nek holinergični element (snov, ki znižuje krvni pritisk). Znanstvenika P. Marquardt in G. Vogga pa sta zdaj z različnimi poskusi dognala, da je ta faktor identičen s acetilholinom, snovjo, ki se v organizmu izloča na koncih živcev in širi krvne žile. V 2,5 kg medu je približno 6 mg (6 tisočink grama) acetilholina.

»Aha, molit psalme! Že vem, kam hodi molit psalme, nečistnica! Pomagam ji pri tej molitvi! Sramota za dvor!«

Nato je odvihral besen ko zlodej. Jaz pa sem zbežala in tekla, da ti naznanim. O Bog, če pride sem — o Bog! Gospodarica je izgubljena! Otmí jo, na Krista, reši jo!«

Epafroditu so se oči poglobile v duplino pred srčecimi obrvmi in ogenj se je bliskal v njih.

Dasi duhovit, vaje spletke, ravnodušen v najbolj zamotanih rečeh, je osupnil trgovec, pred njim se je dvignil prazen pergament in on v trenutku ni vedel, kako bi zarisl prvo potezo novega načrta.

»Gospodarica je na vrtu, odeta v sužnjo tuniko. Poišči jo, ostani pri njej in ji izkušaj rahlo povedati, da se ne prestraši. Jaz pomislim, kaj nam je storiti.«

»Otmí jo, gospod! Beži naj —«

»Pojd!«

Epafrodit je zopet hodil in postajal po mozaiku krog šumečega vodometu. Z roko je potezal preko nagubanega čela.

Z desno nogo je udarjal krepkeje ob tlak, iskal misli, iskal izhoda.

»Dobro igraš, prekleta, in komaj ti bo Epafrodit kos. Eno zanko snamem z vrata, že me zadrigne v novo. In vendar se moram oteti mrež, moram, na Palado, moram! Hči barbarskega medvedarja vendar ne prekosi potomca najduhovitejšega naroda!«

Premišljal je, kaj se utegne zgoditi. (Se nadaljuje)

in še kaj drugega, ki je moja last — despotu Epafrodit samo poklanja in je srečen, če doseže z revnim darom, da za trenutek obsije žarek radosti lice največjega despota vseh vekov. Česar pa nimam, ne morem dati. Izvolite pregledati zadnji kotiček! Vse vam je odprto, skladišča, delavnice, da, tudi moj skromni stan. Numida vas pospremi in odpre!«

Kvestor ni verjel trgovčevim besedam. Zložiljen nasmeh mu je obkrožal ustnice.

»Verjel bi, toda ne smem, obžalujem!«

»Ni dober hlapec, kdor ne izpolni do pičice povelja svojega gospoda. Pojdi, kvestor, prepričaj se!«

Epafrodit se je obrnil, odšel naglo in odločno iz atrija in vstopil v shrambo za suženjske obleke. Poiskal je preprosto žensko tuniko in hitel z njo k Ireni.

»Oprostí, jasna dvorjanica, dnevi so hudi. Prišel je kvestor z dvora in iztiče po svili. Danes je proglašen monopol, to je delo despojne, da me uniči.«

»Ob vse bogastvo boš! Zaradi mene! Nesrečnica!«

»Ne boj se, svila je oteta. Ne dobe ničesar v skladiščih. Zato pridejo gotovo sem. Ne smejo te videti. Izdali bi te na dvoru. Odeni se v suženjsko tuniko, pojdi na vrt, trgaj cvetje in se sprehajaj. Ogiblji se ljudi, nihče se ne bo menil za sužnjo! Bodi brez strahu, hčerka!«

»Gospod, kako skrbiš! Nesrečnica, da sem ti nakopala toliko gorja. Odpusti! Bog te blagoslovi!«

FRANCE BEVK:

ZGODBA o ljubezni

Takrat mi je bilo osemnajst let, a bila sem bolj neumna kot mlada. Tako sodim o sebi danes, ko se oziram nazaj na tiste dni. Plavalna sem z oblaki in frlela nad zemljo brez peruti. Senožet, ki se porasla z grmovjem in hrasti vleče od Potoč v dolini visoko v hrib, je bila eno celo poletje nema priča mojega prvega in zadnjega srečanja z ljubeznijo. Tudi zadnjega, zakaj poslej nisem nikogar več ljubil, bila razen sina. Verjela sem, da je Ferjan, čigar objemi so bili zgovornejši od besed, najboljši fant pod soncem. Ljudska sodba o njem, da je izprijenec in baraba, ki mi je kdaj prišla na uho, me ni vznemirjala, marveč žalila. Ljubila sem s čisto dušo, brez stranskih misli. Srce mi je kot rajska ptička prepevalo še v spanju in sanjah do jutra. Ne bi mogla verjeti, da ta sreča ni večna ali da Ferjan le za las drugače čuti kot jaz.

Proti koncu poletja je rajska ptička v mojih prsih polagoma utihnila. Oglasil se je krogar, ki je napovedoval nesrečo. Ferjana sem mnogo večerov zaman očkavala ob stezi. Vsak večer se je po stranskih poteh vračal z dela domov. Ko sem spoznala, sem bila grenko začudena. Iz sramovanja in strahu pred ljudmi ga nisem iskala na domu. Še sem varovala skrivnost najine ljubezni, ker je tudi Ferjan tako želel. V tem prikrikanju je bila neka posebna slast.

Tedaj sem že čutila neko spremembo v svojih nedrjih. Roke so mi pogosto nehote uhajale na trebuh, kot da merim njegovo oblino. Zavedala sem se, da moja ljubezen ne bo več dolgo ostala skrita. In tega tudi nisem več želela. Vendar sem se bala dne, ko bo zašumela vsa vas, ki je bila takrat še bolj kot danes kruta in neizprosna v svojih sodbah. Materi ni bilo težko prikriti ljubezenskih sestankov, a svojega stanja ji nisem mogla skriti. Nisem tajila, da bom postala mati, le Ferjana nisem izdala, zavijala sem se v trdovraten molk. Mati me je podila izpod strehe. V njenih besedah je bilo komaj za las moralnega ogorčenja, a za goro strahu pred življenjem.

Le predobro sem jo razumela. Tudi ona je bila mati brez moža, s hčerjo, ki ni smela poznati očeta. Moje življenje otroška podgrmiča je bilo posejano s tisočeriimi drobnimi žalitvami. Tega, kar sem okusila, bi nikomur ne privoščila, najmanj svojemu otroku. A grozilo je, da bom z detetom, ki sem ga nosila, hodila isto pot kot z menoj mati. Kazno je bilo, da se hoče Ferjan poniglavo izmuzniti iz moje življenja, ko je bil še zmeraj pričujoč

Z A S M E H

Po poletu

Neki ameriški pilot je imel mehanika, črnca, ki ni še nikoli letal. Pa ga nekoč vzame s seboj v letalo. Letata in letata, pilot izvaja lopinge, se spušča navpično proti zemlji, se dvigne spet skoro navpično navzgor in končno pristane na letališču.

Črnc stopi ves tresoč se iz letala in reče: »Hvala vam za oba poleta!«

»Kako dva?« se začudi pilot. »Saj sva samo enkrat letela!«

»Zame sta bila dva,« odgovori črnc, »prvi in zadnji polet.«

To pa res ne gre

»Poslušajte, sosed! Nič nimam proti, če vaš sin prepisuje naloge od našega. Ampak tega pa ne trpim, da bo našega tepel, če je naloga slaba!«

Resnici na ljubo

Pred sodnikom stoji kot priča žena v srednjih letih.

»Koliko ste stari?« jo vpraša sodnik. »Opozarjam vas, da govorite resnico. Pri-segli ste!«

»Enaindvajset let pa nekaj mesecev,« odvrne priča.

»Koliko mesecev?«

»Sto in osem.«

v mojih mislih. Ali je objel drugo dekle, a mene zavrgel in pozabil? Tega nisem mogla ne hotela verjeti. Vendar je moja čisto misel vedno bolj blodila neka mračna grenkoba. Najbolj od tistega dne, ko sem se mu vsa izpovedala v dolgem pismu, a nisem prejela odgovora. V dneh ko se je poletje poslavljalo z dolgim deževjem, nisem mogla več prenašati negotovosti, ki me je dušila.

Iz sive ponjave oblakov je venomer drobno deževalo, ko sem se neki večer na skrivaj odpravila od doma. Tiho sem se razjokala, tako me je bilo strah in groza te poti. Čez glavo in čez pleča sem ogrnila materino staro volneno ruto. Z brega sem se spustila na premočeno senožež in se ustavila tik nad vasjo v dolini, ob stezi, ki je od onod v dveh rokavih peljala v Smrečje.

Počenišla sem pod košat leskov grm, v zavetje golih, mokrih veja, na katerih je že rahlo rumenilo listje. Mrak se je medtem že zgostil v temo, deževalo je gostje kot prej. Čutila sem hlad in vlago na vratu in na plečih, premrle roke sem tiščala pod ruto na prsih.

Še danes ta dan se živo spominjam vseh podrobnosti, kot da je bilo včeraj. Pod menoj so mežikala svetla okna potoških hiš, izmed katerih je zdaj pa zdaj udaril kak glas in se izgubil v tišino. V dnu doline pod vasjo je šumel in se penil od deževja narasli potok. Onstran, v drugem bregu, so migotale luči na železniški postaji.

Čakala sem. Ferjan se je vsako jutro zarana vozil z vlakom na delo in se pozno zvečer vračal domov. Tik ob vasi ga nisem mogla zgrešiti, četudi si izbere stransko stezo. Bila sem vznemirjena, kot da se ta večer odloča moja usoda za vse življenje. Iz razburkane notranjosti mi je prihajal v telo drget, ki sem ga s silo zažveževala. Motila sem se s spomini, a se mi je misel vsak hip vračala v notranjost. Ali bom Ferjana obsula z očitki, ali ga bom objela? Nisem vedela, kaj bom storila. A pripravljena sem ga bila čakati, dokler ne pride, četudi do jutra.

Na postajo je privozil vlak in odpeljal dalje, tedaj sem se živo vznemirila. Dvignila sem se in stala pod grmom kot prikazen. Upirala sem oči na stezo, ki sem jo komaj slutila na robu vasi. Prišel je nekdo, ki je na pol skrit pod dežnikom hitel v Smrečje. Ni me opazil. Znova so zapeli koraki. Bil je Ferjan. Četudi mi je bilo srce polno grenkih očitkov, me je objel vroč val, ko sem ga spoznala po tenji. Videti je bil vesel in brezskrben, rahlo je požvižgaval predse.

Stopila sem mu naproti. Začuden je obstal pred menoj. Na sebi je imel dežni plašč s kapuco čez čepico, izpod katere mu je pramen temnih las padal na čelo. Po kretnjah in drži je bil ves moški, kot da je ves svet njegov; takega sem ga rada imela. Zlati fant, preklicani falot! Za trenutek sem čutila dvoje src v prsih; eno, ki ga je veselo pozdravljalo, in drugo, ki ga je obsipalo z očitki.

»Ti?« se je zavzel.

»Jaz,« sem mu odgovorila. »Čakala sem te.«

»Tu? V tem dežju?«

»Govoriti moram s teboj,« sem rekla.

Ferjan je molčal. Bil je videti v zadregi, kot da ga ne ubogajo misli in ne najde besed. Ni mi mogel skriti, da mu je srečanje z menoj zoprno. Če je bilo v poletju nekaj čistega ognja v njem, je nazadnje ostal samo pepel, ko se mu je drugo dekle vrglo v naročje. A tega takrat nisem vedela, izvedela sem šele pozneje, ko me ni več tako bolelo. Moja ljubezen mu je bila v breme, rad bi jo vrgel z ramen. A uganila sem, da se me tudi boji. Ne bo se me upal surovo zavrniti, sem si mislila. Vendar sem bila presenečena nad spremembo njegovega glasu. Tisti hip nisem pomislila na to, šele pozneje se mi je zjasnilo, da me je hotel pomiriti in preslepiti.

»Mara,« je rekel nežno in segel po moji roki. »Saj si vsa mokra.«

Sprejela sem ponudeno desnico in jo stiskala bolj krepko, kot sem to nameravala.

»Zakaj te nič ni?« sem ga vprašala.

No, da, izgovarjal se je s preutrujenostjo. Saj mu nisem verjela. Pred dveh mesecema bi bil napravil vse noči. In vendar sem bila premagana. V njegovi bližini se mi je za polovico olajšalo srce. »Tako sama sem,« sem mu potožila. »Nikogar nimam razen tebe.«

Ferjan me je z desnico objel okoli mokrih pleč. Drhté, vdano sem se mu naslonila na prsi.

»Ali me imaš še malo rad?« sem ga tiho vprašala.

»Rad,« mi je odgovoril bolj medlo, kot bi si to želela. »Seveda te imam rad.«

»Da me imaš le še rad,« sem dahnila v živi veri, da so me mučili prazni strahovi. »Če bi me več ne maral, bi znorela.«

Ferjan se je nasmehnil.

»Ali je tako hudo?« je rekel in pritisnil obraz na moje lice, levica mu je legla na moje prsi.

»Hudo,« sem vzdihnila in za hip pomolčala. »Ali si prejel pismo?«

»Prejel.«

»Nisi mi odgovoril.«

»Nisem,« je rekel mrzlo in me spustil iz objema. »Saj menda ni res, kar si mi pisala.«

tala v oči. »Nocoj... Saj si rekel, da me imaš rad. Ali nisi rekel?«

»Rekel sem.«

»Rekel si, vidiš. Praviš, da me imaš rad, a me vendar ne maraš. Ali mi lažeš? Ferjan! Ali ne pomisliš, da nosim tvojega otroka? Če mene ne maraš, vsaj zaradi otroka... da bo imel očeta...«

Gledala sem mu od blizu v otrdeli obraz in čakala besede, ki je ni bilo.

»No, Ferjan!« sem grozeče vzkliknila. »Ne,« je rekel trdo, hripavo.

Roke so se mi razklenile z njegovega vratu in mi padle ob telesu. Nepremična sem obstala. Obšla me je grenka zavest, da sem se zaman poniževala. Ugasnila mi je zadnja iskra upanja, vse je bilo končano. Ferjan je stal pred menoj tak, kakršen se mi je prikazoval v najbolj črnih mislih.

»Zdaj vidim, da si res izprijenec in baraba,« sem izgovorila počasi, s poudarkom na vsaki besedi.

Če bi bila gojila le še trohico upanja, bi tega ne bila rekla. Tedaj pa mi je bilo že vseeno. Ferjan se je zganil kot pod udarcem. Zdelo se je, da je čakal samo teh besed, ki so ga spodbodile k odločnosti; prej mu jo je jemala vsaj rahla zavest krivde pred menoj.

»Če sem baraba, pusti me v miru,« je zakričal in naglo odšel po stezi.

To sem pričakovala, kljub temu sem bila nekoliko zaprepaščena. Z občutkom,

Vzravnan sem stala pred njim in tiščala ruto na prsih. Podiralo se mi je svetlo upanje, ki sem ga še malo prej gojila. Roke so mi nehote zdrknile s prsi pod pas.

»Res je,« sem rekla zamolklo. »Kmalu ne bo več mogoče prikrievati.«

Ferjan se je umaknil za korak in me prebadal z očmi. Čutila sem, da vse razume, tudi tisto, kar mi ni šlo v besede. Ozrl se je po pobočju in zdelo se mi je, da govori bolj hribu nad nama kot meni.

»Ne morem se ženiti,« je rekel na videz mirno. »Premlad sem. In kam naj te popeljem? Saj ničesar nimam.«

Po svoje sem mislila in čustvovala, v ljubezni in stiski bi si znala postlati pod vsakim grmom, zato njegovih besed nisem mogla razumeti.

»Saj imava z materjo koč,« sem rekla. »V nji je prostora tudi zate.«

Ferjan je neveselno zganil z rameni.

»Spomladi pojdem v vojake,« je rekel.

»Čakala te bom,« sem mu rekla. »Samo da mi obljubiš, da se potem vzameva, jaz te bom čakala...«

Ferjan je trdo molčal in gledal nekam v stezo. Tudi jaz sem molčala. Bilo je nekaj trenutkov napetega molka.

»Ferjan!« sem slednjič obupano vzkliknila.

»Kaj mi hočeš?« je vprašal jezljivo.

»Saj veš, kaj hočem,« sem rekla strastno in mu ovila roke okoli vratu: v tistem hipu mi je besede manj narekovala ljubezen kot strah pred življenjem: »Vzemi me... Vzemiva se... Vsaj obljubi mi, da me ne pustiš tako... Moja mati... saj ti ne veš... Rada te imam. Ne morem ostati tako sama... brez pomoči...«

Ferjan je bil ves trd v mojem objemu, a me ni pahnil od sebe.

»Počakaj,« je zacepetal. »Kar tako... nenadoma... v tem dežju... Jutri se rajši pomeniva. Jutri pridem k tebi...«

»Ne jutri, danes,« sem mu vroče šepet-

kot da odnaša s seboj moje življenje, sem nekaj trenutkov gledala za njim. Nato sem zakričala in z neizbranimi besedami sto prekletstev usula na njegovo glavo. Ne spominjam se več, kaj vse sem vpila. Bila sem kot nora. Morala sem se olajšati. Naj izve vsa vas, vsi ljudje, ves svet. Ni mi bilo več mar. Tudi na Ferjana naj pade svoj del sramote. Teže naj jo prenaša, kot bom jaz prenašala svoje življenje.

Izmučila sem se in ohripela, se brez moči sesedla na premočeno zemljo. Z rokami sem objela kolena in se pozibavala, kot da uspavam svojo bolečino. Zajokala sem najprej na ves glas, nato sem z zaprtimi očmi tiho pretakala solze v naročje...

Ob meni se je ustavil neki kmet iz Smrečja, ki se je s svetilko vračal domov. Pogledala sem ga z odsotnim pogledom in solzna pomežiknila v svetlobo.

»O, falot,« sem rekla. »Falot, falot...«

»Kdo?«

»Ferjan... Ferjan...«

Mož se je ozrl po pobočju in znova vame uprl pogled.

»Vstani iz te mokrote,« mi je rekel. »Saj se boš še prehladila. Saj boš zbolela.«

»Ne maram,« sem mu rekla. »Naj se prehladim. Naj zbolim. Naj umrem... Najrajši bi umrla... Umrla bom...«

»Hudič naj vse to razume,« je rekel kmet in odšel po stezi v zibajoči se svetlobi...

Nisem umrla. Želja po življenju je bila močnejša kot minuta obupa. Dež me je premočil do kože, začela sem se tresti ko šiba na vodi, krčevito so mi šklepetali zobje. Vstala sem in stopala za migotajočo svetlobo, ki se je pomikala pred menoj po bregu. Hodila sem sključena, kot da nosim vso težo življenja na plečih. Bilo je res težko, a ne tako težko, kot ga vnaprej slikajo strahovi. To govorim danes, ko je že vse mimo in se z nasmeškom oziram na tiste dni.

Primorska je slavila desetletnico priključitve

Vsa Primorska je bila v preteklem tednu v znamenju proslav v počastitev desetletnice priključitve k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji. Slavnosti so dosegle svoj višek v nedeljo, ko so bile po vseh pred desetimi leti Jugoslaviji priključenih občinah proslave, ki se jih je ljudstvo množično udeležilo. Največje slavnosti so bile v Novi Gorici, gospodarskem in političnem središču goriškega okraja.

Slavnosti v Novi Gorici so se udeležili tudi najvišji predstavniki kulturnega in političnega življenja v Sloveniji, med njimi predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko, predsednik izvršnega sveta LRS Boris Kraigher in predsednik Zveze »Svoboda« in prosvetnih društev Slovenije Ivan Regent.

V svojem nagovoru zbrani množici je prvoborec za pravice delovnega ljudstva

Primorske, član CK ZKS Regent poudaril, da je primorsko ljudstvo z množičnim sodelovanjem v narodnoosvobodilnem boju proti okupatorju pokazalo svojo voljo po združitvi z matičnim ozemljem, zato tudi zunanji svet ni mogel oporekati, da se to ljudstvo res želi združiti in priključiti socialistični Jugoslaviji. V nedeljo popoldne pa je bil predvajan v Novi Gorici bogat kulturni program. Nastopilo je več primorskih prosvetnih društev in društev Svoboda, kot gostje pa še folklorna skupina in godba »Tine Rožanc« iz Ljubljane ter pevski zbor in godba iz Laškega. Poleg kulturnih prireditev so bili tudi športni nastopi.

S svojo množično udeležbo pri proslavah je primorsko ljudstvo izrazilo svoje zadovoljstvo nad vsestranskim napredkom, ki so ga primorski kraji dosegli ob vsesplošni podpori ljudske oblasti.

Dunaj se pripravlja na prvo atomsko konferenco

Predpriprave za atomsko konferenco, ki se bo v dveh tednih začela na Dunaju, so v polnem teku. Doslej je zaposlenih že okoli 200 uradnikov, in sicer delajo poleg avstrijskih strokovnjakov še izvedenci za konference iz Ženeve in New Yorka. Uradu za konferenco pripadajo razen tega še Angleži, Francozi, Španci, Grki in Finci. Na Dunaj so prispeli tudi uradniki iz Sovjetske zveze, Kanade, Argentine in Indije.

Vsem uradnikom so doslej brez večjih težko pripravili primerna bivališča. Mnogo dela pa je pri preurejanju dunajskega Doma glasbe, kjer bo konferenca. Sedaj urejajo primerne pisarne; za vsakega uradnika je treba urediti primeren prostor s pisalno mizo in telefonskim priključkom. Računajo s tem, da bodo morali zadnji teden pred konferenco delati noč in dan, da se bo delo konference lahko odvijalo brez ovir.

Pripravljala dela pa so v polnem teku tudi v Domu umetnosti, kjer bo središče poročevalskih agencij in tiska. Računajo, da bo v času konference navzočih okoli 300 novinarjev iz vsega sveta. V Domu umetnosti bodo imeli novinarji možnost, da bodo na starih velikih televizijskih zaslonih zasledovali potek dogajanja v veliki koncertni dvorani Doma glasbe, kjer bo konferenca zasedala. V Domu umetnosti bodo uredili tudi študije za televizijo in radio. Tiskovne konference bodo v eni izmed velikih dvoran Doma umetnosti. Za hitro posredovanje poročil pa bo služilo 40 telefonskih celic, ki jih bodo prav tako uredili v Domu umetnosti. Vse to bo omogočalo hitro informiranje sveta o dogajanjih na Dunaju v času mednarodne atomske konference, ki naj bi služila dobrobiti človeštva.

Atomske eksplozije iz leta v leto naraščajo

Kljub številnim protestom proti poskusnim eksplozijam atomskih bomb se te ne pretrgano vrstijo in s tem ogrožajo človeštvo. Iz poročila, ki ga je sestavil angleški znanstvenik dr. Homer Jack in objavil v reviji »Peace News«, je razvidno, da je doslej na svetu eksplodiralo vsega skupaj 113 atomskih bomb. Prvo atomsko eksplozijo so sprožili Amerikanci, tej poskusni eksploziji je sledil leta 1945 ame-

riški napad z atomskima bombama na Hirošimo in Nagasaki na Japonskem. Ostale atomske eksplozije so bile le poskusne in jih odpade na posamezne velesile sledeče število: na Združene države Amerike 77 eksplozij, na Sovjetsko zvezo 24 in na Veliko Britanijo 12 eksplozij. Velesile še do danes niso pokazale pripravljenosti, da bi to nevarno igro prekinile.

Lepa nagrada za poštenega najditelja

V Padovi v Italiji je pred nedavnimi portir nekega hotela našel v umivalnici denarnico z bankovci v vrednosti 1.700.000 lir. Brez oklevanja je svojo najdbo izročil hotelski direkciji, ki je ugotovila, da je denar izgubil dunajski trgovec Weinberger, ki je prejšnji dan zapustil hotel. Najdeni denar so poslali lastniku, ki se je poštenemu najditelju izkazal hvaležnega ter mu nakazal 60.000 lir, kar je v našem denarju okoli 2500 šilingov.

Slavnost na Großglocknerju

Visokoalpska cesta čez pogorja Visokih Tur ob Grossglocknerju je brez dvoma mojstrovina gradnje in speljave ceste v alpskem svetu. Pritegnila je pozornost številnih turistov, ki potujejo v Avstrijo ali preko nje. Znana pa je ta cesta v vsem svetu. V ponedeljek je bil v Fuschu, kjer pobirajo mitnino za cesto, sprejem 6.000.000 gosta, in sicer je bila to turistka Ellen Megies iz Kulmbacha v Nemčiji.

Na čast šestmilijonskemu gostu je graditelj te ceste, dvorni svetnik Wallack, pridelil na Franz-Josefs-Höhe sprejem. V slavnostnem nagovoru je Wallack poudaril, da se poslužuje te ceste letno povprečno 800.000 ljudi, turistov, ki se s svojimi vozili povzpensajo v deželo alpskih grebenov in ledenikov nad 2000 metrov visoko.

Meseca avgusta rekorden tujski promet v Celovcu

Statistično poročilo celovškega mesta navaja, da je meseca avgusta dosegel tujski promet v Celovcu nov rekord. Nočnin v taki višini še niso našeli. Skupno število tujcev, ki so meseca avgusta obiskali Celovec, je znašalo 17.797, to je za 459 več kakor meseca avgusta lani. Število nočnin je doseglo 43.004 ter je za 9071 višje, kakor v istem časovnem razdobju preteklega leta. Skoraj polovica gostov je bila iz inozemstva. Med inozemskimi turisti jih je bilo 1109 s 7145 nočninami iz Nemčije, 1719 (2751) iz Italije, 1457 (2631) iz Francije, 679 (795) iz Združenih držav Amerike, poleg tega so

bile močno zastopane Anglija, Švedska in Svica.

Povprečno bivanje tuzemskih gostov v Celovcu je trajalo po dva in pol dneva, inozemskih pa po dva in četrt dneva. V tem niso zajete nočnine v kampingih in mladinskih prenočiščih.

Takšni so zaslužki Američanov

Ameriška vlada je pred kratkim objavila zanimive podatke o dohodkih posameznih družin v Združenih državah Amerike. Po tej statistiki so imele ameriške družine lani sledeče dohodke:

Polovica vseh ameriških družin je lani zaslužila 4783 dolarjev ali več, kar odgovarja v naši valuti skoraj 115.000 šilingov. Tri in pol milijona ameriških družin je zaslužilo še več in sicer 10.000 ali več dolarjev, torej okoli 260.000 šilingov. 900.000 družin je zaslužilo 15.000 dolarjev, po našem okoli 390.000 šilingov. Manj kot 2000 dolarjev, kar odgovarja 52.000 šilingom, pa je zaslužilo sedem milijonov

Velika izbira sadnih drevesc, posebno sort, kakršnim slana ne škoduje ob času cvetenja.
Ing. Marko POLZER
Št. Vid v Podjuni — St. Veit im Jauntal.

družin. Tri milijone družin je zaslužilo manj kot 1000 dolarjev, torej manj kot 26.000 šilingov, kar pri nas zasluži srednje dobro plačani delavec ali nameščenelec. Velikim dohodkom ameriških državljanov pa stojijo nasproti razmeroma zelo visoki izdatki za življenjske potrebščine in za luksuzne artikle.

Sedem milijonov ha neobdelane zemlje v ZDA

Ameriški farmarji bodo letos prejeli 468.543.267 dolarjev odškodnine zato, da ne bodo obdelali 7.119.000 ha zemlje. Obdelovanje zemlje stalno omejujejo že skozi več let z namenom, da bi ne prišlo na trg preveč pridelkov in da bi ne izbruhnila kmetijska kriza. Letos omejujejo pridelovanje pšenice, koruze, bombaža, riža in tobaka.

Vljudno Vas vabimo k obisku naše nove

strokovne trgovine s semeni
Celovec — Klagenfurt, Paulitschgasse 14, telefon 62-76

Za uvod prinašamo najlepše novosti **holandskih cvetličnih čebul**

Vašega dragega obiska se bomo zelo veselili
Swoboda's Nachfolger
Inhaber **T. & E. Kallina**

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00.

Vsakodnevne oddaje: 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 18.00 Sami šlagerji — 19.05 Dober večer dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 21. september:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 16.15 Spomini na sončni jug — 17.10 Odlični izbor — 18.10 Za prijatelje zborovskega petja — 18.45 Originali iz koroškega ljudskega življenja — 20.16 Pester mozaik — 21.30 Naša radijska družina.

Nedelja, 22. september:

6.10 Vesele melodije — 7.20 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Oddaja za kmete — 11.00 Veselo petje — veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Šlagerji tako ali tako — 19.00 Nedeljski šport — 20.45 Iz starih in novih operet.
II. program: 9.05 Operni koncert — 16.00 Plešemo po filmskih šlagerjih — 20.00 Vi želite, mi igramo — 22.30 Na lepi modri Donavi.

Ponedeljek, 23. september:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Glasbeni utrinki (slov.) — 16.45 Znanje za vse — 18.45 Za našo vas (slov.) — 20.16 Srečanje v ponedeljek zvečer.

II. program: 12.03 Za avtomobiliste na poti — 13.30 Operne melodije — 18.15 Pester venček melodij — 18.50 Mladina in film — 20.00 Šumi v listnatem gozdu.

Torek, 24. september:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Moderne medicinske raziskovalne metode — 14.00 Poročila, objave. Pisan spored slovenskih pesmi in melodij (slov.) — 18.25 Radijska prijateljica — 19.05 Veseli leksikon — 19.15 Lepe žene iz 1001 noči — 20.15 Simfonični koncert.

II. program: 12.03 Za avtomobiliste med potjo — 18.00 Kar bi vas zanimalo — 20.30 Naš filmski magazin.

Sreda, 25. september:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Iz domačih gajev (slov.) — 16.00 Oddaja za žene — 18.45 Za ženo in družino (slov.) — 20.16 Zveneči gozdovi.

II. program: 12.03 Za avtomobiliste med potjo — 13.30 Operne melodije — 14.25 Teden pri Združenih narodih — 18.35 Židovsko novo leto — 19.30 Lepi glasovi — lepe navade — 20.15 Odisej mora zopet potovati, slušna igra.

Četrtek, 26. september:

8.45 Avstrijci v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Ura pesmi (slov.) — 18.45 Oddaja za kmete — 19.00 Prilcesinja dneva — 20.16 Zlatorog; pripovedka iz obmejnih gora — 21.00 Zveneča alpska dežela.

II. program: 6.05 Z glasbo v dan — 8.20 Glasba na tekočem traku — 12.03 Za avtomobiliste med potjo — 18.40 Mladina v poklicu — 20.15 S festivala v Bayreuthu.

Petek, 27. september:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Kronika koroške vasi — 14.00 Poročila, objave. Pesmi za mladino (slov.) — 16.00 Lepa pesem — 16.45 Znanje za vse — 18.15 Mladina in gledališče — 18.45 Okno v svet (slov.) — 20.20 „Velika babiška umetnost“, komedija.
II. program: 12.03 Za avtomobiliste med potjo — 13.30 Operne melodije — 19.30 Za prijatelje gora — 20.30 Plesni večer.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

V ponedeljek, sredo in petek od 8.00 do 11.00 ure oddaja na valu 202,1 m in 98,9 mHz.

Sobota, 21. september:

5.00 Pisan glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Lepe melodije, znani napevi — 8.35 Kmečka godba igra za dobro voljo — 10.10 Zabavna matineja — 11.00 Za dom in žene — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Melodije Johanna Straussa — 13.30 Slavni umetniki pojo in igrajo — 14.35 Voščila — 15.40 Nove knjige — 18.45 Okno v svet — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 22. september:

6.00 Nedeljski jutranji pozdrav — 7.35 Zabavni zvoki — 9.10 Prijubljeni slovenski zbori in samospevi — 10.15 Kar radi poslu-

šate — 12.00 Revija zabavnih melodij — 13.30 Za našo vas — 14.00 Voščila — 16.00 Jadranske razglednice — 18.35 Vedre melodije — 19.00 Zabavna glasba — 20.00 Malo od tu in malo od tam — 21.00 Športna nedelja.

Ponedeljek, 23. september:

5.00 Pisan glasbeni spored — 6.40 Naš jedilnik — 8.05 Jutranji divertimento — 9.20 Zabavne popevke raznih narodov — 10.10 Umetniki, ki so osvojili svet — 11.35 V vselem ljudskem tonu — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Za vsakogar nekaj — 14.35 Voščila — 16.00 V svetu opernih melodij — 18.00 Kulturni pregled — 20.00 S festivala v Dubrovniku.

Torek, 24. september:

5.00 Pisan glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Pojejo mladinski zbori — 10.10 Zabavne melodije in popevke — 11.00 Za dom in žene — 12.00 Po domače — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Od arije do arije — 14.20 Radijski leksikon — 14.35 Voščila — 18.00 Športni tednik — 20.00 Gotovac: Koleda.

Sreda, 25. september:

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Pisana paleta — 9.00 Zabavni mozaik — 9.30 **June, pojdam v škuřče** — 10.10 Od melodije do melodije — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 V tempu tanga z orkestrom Mantovani — 14.35 Voščila — 15.40 Twain: Rimski vodič — 18.00 Poje zbor France Prešeren iz Kranja — 20.00 Igra zabavni orkester Radia Ljubljana.

Četrtek, 26. september:

5.00 Pisan glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 9.20 Ko so bile naše babice mlade — 10.10 Dopoldanski koncert — 11.15 Pesmi za naše male — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Pester spored opernih melodij — 14.20 Športna reportaža — 14.35 Voščila — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 27. september:

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Jutranji divertimento — 10.10 Dopoldanski operni spored — 11.00 V zabavnem ritmu — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Partizanske pesmi in koračnice — 13.15 Ritmi in melodije — 14.35 Voščila — 18.00 Družinski pogovori — 20.00 Šoštakovič: 5. simfonija — 21.00 Lepe melodije.